

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: informační studia a knihovnictví
Studijní obor: informační studia a knihovnictví

Bakalářská práce

Šárka Vondráková

Aktivity veřejných knihoven pro dětské čtenáře

Activities for children's readers in public libraries

Praha 2010

Vedoucí práce: PhDr. Anna Stöcklová

Oponent bakalářské práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze, dne 11.srpna 2010

.....
podpis studenta

Identifikační záznam:

VONDRÁKOVÁ, Šárka. *Aktivity veřejných knihoven pro dětské čtenáře = Activities for children's readers in public libraries*. Praha, 2010-08-11. 64 s., 2 s. příl. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Anna Stöcklová.

Abstrakt (česky)

Bakalářská práce se zabývá aktivitami veřejných knihoven pro dětské čtenáře. Jádrem práce je rozděleno do 4 hlavních kapitol. První část se zabývá problematikou dětského čtenářství. Zaměřuje se především na faktory, které dětské čtenářství ovlivňují. Druhá část je věnována celostátním kampaním, projektům a aktivitám, které podporují dětské čtenářství. Třetí část popisuje jednotlivé aktivity veřejných knihoven pro dětské čtenáře i pro předškolní děti. V poslední části je vyhodnocen průzkum, který byl prováděn na Základní škole Demlova v Jihlavě a na webovém serveru www.vyplnto.cz.

[Autorský abstrakt]

Abstrakt (anglicky)

The bachelor thesis explores the activities for children's readers in public libraries. The core of the thesis is divided into four main chapters. The first part is focused on problems of children's reading. The second part is devoted to national campaigns, projects and activities that supports children's reading. The third part describes particular activities of public libraries for children's readers and pre-school children. The last part evaluates the survey which the author made among the children at the Demlova primary school in Jihlava and on the website www.vyplnto.cz.

[Authors' abstract]

Klíčová slova (česky):

aktivity knihoven, dětské čtenářství, veřejné knihovny, výchova ke čtenářství, knihovny a děti, průzkum

Klíčová slova (anglicky):

activities of libraries, children's reading, public libraries, reading education, libraries and children, survey

Obsah

Předmluva	8
Seznam zkratk	10
1 Úvod - Problematika dětského čtenářství	11
1.1 Faktory ovlivňující čtenářské návyky u dětí	12
1.1.1 Rodina	12
1.1.2 Škola.....	12
1.1.3 Knižní trh	13
1.1.4 Televize	13
1.1.5 Internet	14
1.1.6 Knihovna	14
2 Celonárodní aktivity na podporu čtenářství	16
2.1 Rosteme s knihou	16
2.2 Celé Česko čte dětem	16
2.3 Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka	17
2.4 Čítárny.....	17
2.5 Veletrh dětské knihy v Liberci	17
2.6 Noc s Andersenem	18
2.7 Den pro dětskou knihu	18
2.8 Poprvé do školy – poprvé do knihovny	18
2.9 Kamarádka knihovna	19
2.10 Kde končí svět.....	19
3 Aktivity veřejných knihoven	21
3.1 Aktivity pro předškolní děti	21
3.2 Aktivity na podporu čtenářství.....	25
3.3 Vzdělávací aktivity.....	33
3.4 Pohybové aktivity	39
3.5 Aktivity pro rozvoj tvořivosti	43
4 Průzkum – aktivity veřejných knihoven	47
4.1 Výsledky dotazníkového průzkumu.....	47
5 Závěr	54
Použité zdroje	55
Přílohy	i

Předmluva

Jako dítě jsem velice ráda navštěvovala knihovnu a ještě raději jsem se účastnila akcí, které zde byly pravidelně pořádány. Kromě několika dílčích úspěchů, jsem si díky těmto akcím odnesla doživotní lásku ke knihám a také solidní základy čtenářské a informační gramotnosti, které mě provází mým studijním životem dodnes. Velice mě zajímalo, jaké akce pořádají knihovny pro dětské čtenáře v dnešní době. Z tohoto důvodu jsem si vybrala za téma bakalářské práce *Aktivita veřejných knihoven pro dětské čtenáře*.

V první části práce jsem nastínila problematiku dětského čtenářství a čtenářské gramotnosti. Současně jsou zde popsány faktory, které ovlivňují dětské čtenářství – rodina, škola, knižní trh, internet, televize a knihovna.

Prostřední část práce je věnována celostátním projektům, kampaním a jiným aktivitám, které cíleně podporují dětské čtenářství. Tyto projekty, kampaně a aktivity jsou pořádány veřejnými knihovnami, ale také profesními skupinami z oboru knihovnictví, soukromými subjekty nebo nadšenými amatéry.

Jádrem celé práce je popis vybraných aktivit, které pořádají veřejné knihovny. V první podkapitole jsem se zaměřila na aktivity pro předškolní děti. Další podkapitoly jsou již věnovány aktivitám pro čtenáře školou povinné. Tyto aktivity jsem rozdělila na aktivity na podporu čtení, vzdělávací aktivity, pohybové aktivity a aktivity pro rozvoj tvořivosti. Aktivity, které zapadaly svou podstatou do více kategorií, jsem rozřazovala na základě vlastního přesvědčení.

Poslední část práce je věnována vyhodnocení průzkumu, který byl ve dvou formách prováděn na Základní škole Demlova v Jihlavě a na webovém serveru www.vyplnto.cz.

Informace a materiály jsem získávala převážně z oborových internetových periodik. Při přípravě bakalářské práce jsem procházela všechny webové stránky vědeckých, krajských knihoven a městských knihoven, jejichž adresy se nacházeli na portálu Knihovny v České republice. Akce jsem vybírala podle data konání. Většina akcí byla uspořádána v roce 2009-2010. Výjimečně jsou popsány akce staršího data.

Na základě doporučení vedoucí práce byla z původní osnovy vyjmuta kapitola Zhodnocení úspěšnosti aktivit pro dětské čtenáře.

Bakalářská práce má celkově 64 stran. Příloha má rozsah 2 stran. Seznam použité literatury je vypracován v souladu s pravidly uvedenými v českých překladech mezinárodních norem ISO 690 a ISO 690-2. Pro potřeby této práce jsem zvolila citaci podle tzv. „Harvardského systému“. Pro lepší orientaci v textu jsou citace uvedeny v hranatých závorkách místo v kulatých.

Na závěr bych chtěla poděkovat především vedoucí své práce PhDr. Anně Stöcklové za odbornou pomoc, cenné rady a nápady a konzultace, které byly velkým přínosem při vypracování bakalářské práce.

Ráda bych také poděkovala řediteli Mgr. Zdeňku Noskovi za to, že mi umožnil provést dotazníkový průzkum na Základní škole Demlova v Jihlavě.

Seznam zkratk

ČR	Česká republika
MaTaDe	Máma, Táta, Děti
NPKK	Národní pedagogická knihovna Komenského
SKIP	Svaz českých knihkupců a nakladatelů
ZŠ	Základní škola

1 Úvod - Problematika dětského čtenářství

V posledních letech se stále častěji můžeme setkat s názorem, že děti málo čtou, nebo že nečtou vůbec. Podle průzkumu *Jak čtou české děti* se můžeme přesvědčit, že tento názor je opodstatněný. Čtenářství dětí je opravdu na ústupu a kniha, jako prostředek pro trávení volného času, se pomalu odsouvá v žebříčku volnočasových aktivit z horních pozic dolů. Dnešní děti jsou totiž první generace, která vyrůstala v prostředí počítačů, internetu, mobilních telefonů a dalších moderních technologiích a proto k nim přirozeně tíhnou. Výhodou těchto technologií bezesporu je, že dokáží informace a zábavu přinést do pohodlí vlastního domova prakticky ve zlomku vteřiny. Zatímco pracné shánění knihy a následné čtení vyžaduje v průměru několik hodin duševní i fyzické práce. Zároveň mají děti mnohem více možností, jak trávit svůj volný čas. Tyto nové skutečnosti daly vyvstat otázce, zda je třeba, aby nadále děti četly knihy.

I když by se mohlo zdát, že význam literatury v souvislosti s rozvojem moderní techniky klesá, opak je pravdou. *„Každá knížka, kterou přečteme, nás něčím obohatí. Pomáhá rozvinout naši fantazii. Zvyšuje naši slovní zásobu, přináší nám nové poznatky. Každá knížka, kterou přečteme, usvědčuje z omylu sýčky, kteří prohlašují, že jsou knihy odsouzeny k zániku, protože nedokážou obstát v konkurenci televizních programů a počítačů“* [Páleníková, 2005]. Dalším argumentem pro čtení knih by také mohl být výsledek výzkumu čtenářské gramotnosti PIRLS. Čtenářská gramotnost je zde definována jako *„schopnost rozumět formám psaného jazyka, které vyžaduje společnost a/nebo oceňují jednotlivci, a tyto formy používat“* [Basl, 2008]. A právě v tomto výzkumu se ukázalo, že české děti sice techniku čtení ovládají, ale dále s textem pracovat neumí. V celosvětovém měřítku se umístily lehce nad průměrem a v tom evropském dokonce ještě o něco hůře. Čtenářské gramotnosti se totiž dlouhodobě ve školách nevěnovala přílišná pozornost. A to navzdory tomu, že je potřebná nejen k zvládnutí školního učiva, ale později i v profesním životě.

K úspěšnému rozvíjení čtenářské gramotnosti však musíme mít předpoklady v podobě umění práce s textem. Tomuto umění ve velké většině případů předchází vlastní čtenářství především beletristických děl. Samozřejmě, že to není jediný předpoklad, ale pokud dítě přivykne čtení beletrie a bude schopno analyzovat a dále používat přečtený text, bude pak mít méně obtíží na cestě k čtenářské gramotnosti. Jak však dosáhnout toho, aby se dítě stalo čtenářem? Rozhodně nemůžeme

předpokládat, že dítě se s vlohy ke čtenářství narodí. „*Čtenářem se nikdo nerodí, čtenáři musíme ukázat cestu*“ [Celé Česko čte dětem, 2010]. A abychom pochopili, jak děti na tuto cestu nasměrovat, musíme vědět, co všechno má vliv na jejich (ne)čtenářství.

1.1 Faktory ovlivňující čtenářské návyky u dětí

Dalo by se dlouze diskutovat o tom, kdy vlastně vzniká vztah k četbě, a přesto bychom se jednoznačné odpovědi nedobrali. Stejně jako se různí každé dítě ve svém fyzickém a psychickém vývoji, tak se i různí teorie o počátcích čtenářství. Někteří odborníci tvrdí, že vzniká až po našem kontaktu s knihou a slovesností, jiní zase, že důležitý je již kojenecký věk. Můžeme se setkat i názorem, že nejdůležitější je doba před narozením. Počátek vztahu k četbě je však jen prvním krůčkem na cestě za čtenářstvím. Na děti totiž působí spousta vlivů, které jim mohou cestu do světa literatury otevřít, nebo ji zavřít navždy. Jsou jimi rodina, škola, knižní trh, televize, internet a knihovna.

1.1.1 Rodina

Dítě v předškolním věku prochází největším fyzickým i psychickým vývojem ve svém životě a je schopné nasávat podněty a informace ze svého okolí jako houba [Chaloupka, 1995a]. A právě v tomto období by se měly pokládat základy budoucího čtenářství. Rodina by měla dítěti přichystat dobré čtenářské prostředí a jít mu příkladem. Pokud dítě v rodině uvidí, že rodiče si místo sledování televize raději čtou, společně vybírají nové knihy, probírají své čtenářské zážitky aj., bude se později zcela přirozeně chovat stejným způsobem. Rodiče však své děti nesmí do role čtenáře nutit příliš silně, neboť tento způsob chování má efekt opačný, než jaký by měl mít.

Důležitá část rodinného vlivu je spojena s hlasitým předčítáním. Hlasité předčítání vede nejen k rozvoji samotného čtenářství, ale působí také na rozvoj mluvené stránky jazyka, slovní zásoby a upevňuje vztahy mezi rodiči a dětmi.

1.1.2 Škola

„*Právě období školní výuky čtení bývá z hlediska rozvoje čtenářské gramotnosti vnímán u nás (ale i v řadě zahraničních zemích) jako problematické*“ [Wildová, 2004, s. 39]. Navzdory všem snahám, které do výuky měl přinést tzv. RVP

(rámcový vzdělávací program), zůstává na mnoha školách rozvoj čtení zaměřený pouze na nacvičování a procvičování bez ukázky smysluplného využití pro budoucí život. Nejenže školy pro podporu čtenářství mnohdy nic nedělají, ale stává se i pravý opak. Některé děti si z počátku školní docházky odnášejí doživotní nechuť k psanému slovu ve všech jeho formách a čtení nepovažují za hodnotný způsob, jak trávit volný čas. Stále ještě platí nepsané pravidlo, že dítě v první třídě prostě musí zatnout zuby a prokousat se čtením nic neříkajících slabik a slov, aby pak ve finále samo od sebe poznalo krásu psaného slova. Jenže pokud dítě nezjistí, proč je důležité umět číst a jak mít ze čtení dobrý pocit již na počátku, později ho o tom s největší pravděpodobností nepřesvědčíme [Staňková, 2004].

1.1.3 Knižní trh

Knižní trh je dalším velice důležitým faktorem na poli dětského čtenářství. Je to právě knižní trh, který určuje, co děti budou moci číst a co nikoliv. Před rokem 1989 bylo v České republice jen jedno nakladatelství pro děti – Albatros. Vyznat se v dětské literatuře proto nebylo příliš složité. Po revoluci však došlo k transformaci knižního trhu a nakladatelství vydávající dětskou literaturu začaly růst. S rozrůstáním trhu logicky začal rozrůstat i počet vydávaných knih. Vyznat se v nabízených titulech začalo být obtížné i pro knihkupce, natož pak pro rodiče. Vždyť za rok 2009 bylo v ČR vydáno celkem 688 dětských knih v prvním vydání [Národní knihovna České republiky, 2010]. Velkým pomocníkem se v tomto případě stal internet, kde můžeme nalézt recenze knih, vítěze literárních soutěží nebo speciální stránky věnované rozvoji dětského čtenářství a knižnímu trhu.

1.1.4 Televize

Televize již od dob svého vzniku vyvolávala spoustu emocí a otázek. Jakmile byla dostupná více lidem, začaly vznikat výzkumy o jejím vlivu na společnost a na jedince. V České republice existovala před rokem 1989 jen jedna televizní stanice, která byla ovládána tehdejším komunistickým režimem, a tomu odpovídala i skladba pořadů. Bylo tedy spíše výjimečné, že by dítě trávilo celý den před televizní obrazovkou. S nástupem komerčních televizí v polovině 90. let se však začalo podstatně měnit postavení televize u dospělých diváků i mladší generace. Nová nabídka kreslených seriálů, akčních filmů, telenovel aj. se odrazila ve způsobu trávení volného času u dětí. Děti začaly před obrazovkou trávit i několik hodin denně

a tím si ubíraly čas na četbu, pohyb i přípravu do školy. Dítě se stalo pouhým pasivním příjemcem děje, místo toho, aby děj vytvářelo a rozvíjelo si fantazii, jak tomu je v případě knížek.

I přes tyto negativní dopady však nemůžeme jednoznačně označit televizi za špatnou věc. Vždyť při vhodném výběru televizních pořadů a regulaci počtu hodin strávených před obrazovkou, může napomoci dítěti se rozvíjet a ne naopak.

1.1.5 Internet

Internet se během několika let od svého spuštění stal téměř běžným vybavením domácností. Děti se tedy od jedné obrazovky přesouvají k jiné. A odborníci opět bijí na poplach, že děti jsou okrádány o čas na čtení dalším médiem. *„Internet však paradoxně vrací děti zpátky ke čtení. Nejen tím, že je nutí číst s důkladným porozuměním manuály k technickému vybavení počítače a práci s programy. Psaní e-mailů, chatování, u dětí tak oblíbené činnosti, vyžadují schopnost dobře psát a číst“* [Suchohradský, 2003] Záleží však na tom, k čemu děti internet využívají. Pokud se internet stane pouze prostředníkem pro bezduchou zábavu, povídání s kamarády a popisování svých aktuálních trablů na Facebooku, nestane se ničím víc, než jen více multimediálním nástupcem televize. Pokud však dítě bude schopno internet používat uváženě a využívat ho k rozvoji své gramotnosti, může se stát dobrým nástrojem na cestě za čtenářstvím.

1.1.6 Knihovna

Knihovna je instituce, která by měla mít největší zájem na dětském čtenářství. Ne vždy si však děti najdou cestu do knihovny samy. I proto se v součinnosti se základními školami (a v posledních letech i se školami mateřskými) pořádají exkurze do knihovny, aby se dětem ukázalo, co všechno jim tato instituce může nabídnout. Ať už je to příjemné prostředí pro trávení volného času, spousta knížek na vypůjčení, nebo různé výukové programy na počítač. Jednotlivé exkurze však ne vždy “donutí” dětské čtenáře k opakovaným návštěvám. A proto knihovny pořádají různé akce, kterými se snaží na dětské čtenáře působit a ukázat jim, že knihovna není jen budova plná knížek, ale že je to i místo, kde si mohou zasoutěžit, vyrobit novou věc nebo vyslechnout pohádku z úst známých osobností. Bez těchto akcí by do knihovny nechodilo tolik dětí, a proto se knihovny snaží, aby akcí bylo v rámci možností co

nejvíce a aby se děti bavily. Na pomoc knihovnám v této nesnadné cestě přichází také několik projektů, které jsou zaměřeny na rozvoj dětského čtenářství.

2 Celonárodní aktivity na podporu čtenářství

Knihovny nejsou jediné subjekty, které se starají o zvyšování čtenářské gramotnosti a povědomosti o výhodách plynoucích ze čtení knih. Poslední dobou se začaly tyto aktivity rozšiřovat a pomalu získávají také podporu soukromých subjektů i široké veřejnosti. Velkou roli v tom hraje internet, který usnadnil jejich propagaci a to zejména pomocí sociálních sítí.

2.1 Rosteme s knihou

Projekt *Rosteme s knihou* byl zahájen na veletrhu Svět knihy v Brně 2005 pod záštitou občanského sdružení Svaz českých knihkupců a nakladatelů. Projekt *Rosteme s knihou* se snaží řadou záslužných aktivit přivádět děti zpět k četbě. Vedle mediální kampaně v novinách, časopisech, rozhlasu, televizi aj. spolupracují tvůrci projektu s knihkupectvími a pracovníky dětských oddělení knihoven. Každý rok se také zúčastňují veletrhu Svět knihy Praha a dalších obdobných akcí. V neposlední řadě provozují interaktivní portál na adrese www.rostemesknihou.cz, kde je možné se dozvědět o veškeré činnosti spojené s projektem [Rosteme s knihou, 2007].

Nejnovější kampaní projektu *Rosteme s knihou* se jmenuje *Knihy – závislost na celý život*. Tato kampaň se snaží přitáhnout pozornost veřejnosti k problematice čtenářství pomocí krátkých filmových spotů, kde známé osobnosti české kultury hovoří o svém vztahu ke knihám. K propagaci této kampaně jsou použita zejména sociální média v prostředí internetu (Facebook, Youtube, Twitter atd.).

2.2 Celé Česko čte dětem

Projekt *Celé Česko čte dětem* vznikl na podporu pravidelného předčítání dětem. Pod heslem “čtíme dětem alespoň 20 minut denně“ se snaží poukázat na výhody plynoucí z hlasitého čtení. Na webové stránce www.celeceskoctedetem.cz můžeme najít rady pro rodiče o tom, co nejlépe číst dětem s ohledem na jejich věk, nebo videa, která vznikla k propagaci projektu. Projekt *Celé Česko čte dětem* také sdružuje mateřské a základní školy do klubů. Členové klubů dostávají doporučení a pomocné materiály, díky nimž mohou učitelé rodiče lépe informovat o projektu i o samotném hlasitém čtení [Celé Česko čte dětem, 2010].

2.3 Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka

Národní pedagogická knihovna Komenského letos vyhlásila již druhý ročník projektu *Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka*. Tento projekt, který podporuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, má za cíl rozvíjet čtenářskou gramotnost u dětí již od počátku školní docházky. Do projektu může žáky prvních tříd přihlásit škola, školní knihovna nebo veřejná knihovna. Přihlašovatel pak musí pro žáky připravit akce vedoucí k rozvoji zájmu o četbu a nejméně jednou s nimi navštívit knihovnu. Odměnou za vynaloženou námahu je dětem knížka. Tato knížka je vytvořena výhradně pro účastníky projektu a není jí možné po tři roky koupit v žádném knihkupectví. O vysoké úrovni předávaných knih svědčí i fakt, že loňská knížka *Okno do komína* obdržela prestižní cenu *Zlatá stuha*¹ za nakladatelský počin [Národní pedagogická knihovna Komenského, 2009].

2.4 Čítárny

Projekt *Čítárny* www.citarny.cz vznikl v roce 2003 a jedná se o největší českou online populární databázi o knihách určených dětem, mládeži i dospělým. Nalézt zde můžeme databázi spisovatelů, ilustrátorů a překladatelů, ukázky knih a jejich recenze, rozhovory s autory, jejich profily a aktuální zprávy z knižního trhu. Autoři článků jsou skupinou nadšených lidí různých profesí. Ať už jde o knihovníky, spisovatele, studenty, rodiče dětí nebo psychoterapeuty. Čítárny také spolupracují se zahraničními autory, díky čemuž mapují knižní trh a čtenářství i v jiných zemích [Citarny.cz, 2010].

2.5 Veletrh dětské knihy v Liberci

Veletrh dětské knihy v Liberci se poprvé uskutečnil v roce 2003 s přáním vytvořit svátek pro děti a dětskou literaturu. Každý ročník je věnován předem vybranému tématu. V roce 2010 to byl „Význam poezie v životě dítěte“. Na veletrhu se kromě nabídky knih českých i zahraničních nakladatelství setkáme i s doprovodným programem v podobě besed se spisovatelem, autorských čtení knih, výtvarné dílny, loutkové divadlo aj. O oblíbenosti i potřebnosti veletrhu svědčí hlavně fakt, že i přes finanční problémy, s kterými se pořadatelé letos potýkali, se na

¹ Zlatá stuha je celostátní soutěž v oblasti knižní tvorby pro děti a mládež. Tato soutěž je zaštitěna českou sekcí Mezinárodního sdružení pro dětskou knihu IBBY (International Board on Books for Young People).

veletrh sjelo nejvíce vystavovatelů v historii, z nichž někteří dokonce část doprovodných akcí sami sponzorovali [Veletrh dětské knihy, 2008].

2.6 Noc s Andersenem

Když před 10 lety uspořádaly dvě knihovnice v uherskohradištské knihovně akci *Noc s Andersenem* plnou soutěží, pohádek, čtení a hlavně nocování mezi regály, jen stěží si mohly představit, do jakých rozměrů se akce jednou rozroste. V roce 2010 se Noc s Andersenem pořádala na 905 místech v Česku, Slovensku, Slovinsku a Polsku. Celkově se zúčastnilo 31.256 dětí a téměř 10 tisíc dospělých knihovníků, spisovatelů, učitelů, herců, kastelánů, hasičů, lékařů, ohněstrůjců, pekařů a mnoho dalších. V programu *Noci s Andersenem* se tak objevují nejen aktivity spojené se čtením a knižní kulturou, ale můžeme se setkat i s výlety na blízké hrady, polštářovými bitvami, nebo výrobou svačin. Společná pro všechny nocležníky je také komunikace přes chat, kde si můžou již v průběhu akce vyměňovat své zážitky a dojmy. V závěru každé *Noci s Andersenem* se dětem předčítají pohádky [Čáповá; Hanáčková, 2010].

2.7 Den pro dětskou knihu

Den pro dětskou knihu je akce pořádání Svazem knihovníků a informačních pracovníků České republiky. Jak samotný název napovídá, jedná se o akci zaměřenou na dětskou literaturu. Nultý ročník této akce proběhl 25. listopadu 2006 v Děčínské knihovně, kde celý den probíhaly soutěže pro dětské čtenáře, ale hlavně zde různá nakladatelství a knihkupectví vystavovala dětské knížky a nabízela je k prodeji. Každý ročník je koncipován jako předvánoční prodej knih, kdy si mohou rodiče nebo jiní členové rodiny nechat při výběru knih poradit od odborníků. Zároveň se jedná o vhodnou akci k propagaci dětských oddělení knihoven [Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky, 2010a].

2.8 Poprvé do školy – poprvé do knihovny

Zajímavý nápad, jak přivést žáky prvních tříd do knihovny, byl poprvé realizován v brněnské knihovně Jiřího Mahena. V projektu *Poprvé do školy – poprvé do knihovny* knihovníci spojili své síly s učiteli 1. tříd základních škol a připravili pro děti nezapomenutelnou první návštěvu knihovny. Projekt byl rozdělen na dvě části – podzimní a jarní. Na podzim byli prvňáčci pasováni na čtenáře a na jaře prokazovali,

jak zvládají čtení písmenek, za což byli ti úspěšní odměněni klíčem ke Království písmenek. Knihovna Jiřího Mahena získala za tento projekt v roce 2004 prestižní ocenění Knihovna roku v kategorii významný počin v oblasti poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb [Sedláčková, 2004].

Idea projektu se postupem času rozšířila i do dalších veřejných knihoven, kde se pod názvem *Pasování prvňáčků na čtenáře* stala součástí aktivit pořádaných pro děti.

2.9 Kamarádka knihovna

Kamarádka knihovna je soutěž, kterou pořádá Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR a Klub dětských knihoven SKIP. Jedná se o soutěž, která určuje nejlepší dětské knihovny (oddělení pro děti ve veřejných knihovnách) příslušného roku. Soutěže se mohou účastnit městské nebo obecní knihovny, které mají dětské oddělení (je zde prostorově vyčleněn fond pro dětské čtenáře). V soutěži se hodnotí týdenní provozní doba oddělení, počet registrovaných dětských čtenářů, počet výpůjček na 1 registrovaného dětského čtenáře, počet stanic veřejného internetu, přírůstek knihovního fondu, členství a aktivita v Klubu dětských knihoven SKIP a samozřejmě počet kolektivních akcí pro děti delší 30 minut a spokojenost dětí s knihovnou. Jak jsou děti spokojené s knihovnou, se zjišťuje formou "vysvědčení", kde děti pomocí známek hodnotí služby knihovny. Pokud dětem známkování nestačí, mají možnost se k činnosti knihovny vyjádřit i slovně. První tři knihovny získávají kromě titulu *Kamarádka knihovna* také finanční odměnu [Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky, 2010c].

2.10 Kde končí svět

Projekt *Kde končí svět* je další z mnoha aktivit, které pořádá Klub dětských knihoven SKIP. Projekt je zaměřený na podporu a inovaci aktivit pro dětské čtenáře a na rozvoj dětského čtenářství. Dále se také podílí na propagaci činnosti knihoven veřejnosti. Projektu se může účastnit jakákoliv knihovna, která zašle přihlášku příslušnému regionálnímu Klubu dětských knihoven SKIP. Každá přihlášená knihovna má za úkol uspořádat akci, která by zapadala do tématu zvoleného pro ten určitý ročník. Téma 7. ročníku projektu bylo: „*Jakou barvu má svět?*“. V rámci regionů spolu knihovny "soupeří" o nejzajímavější akce a to ve 4 kategoriích. Vítězné akce se nakonec účastní slavnostního setkání, které je spojeno s pasováním

Rytířů řádu krásného slova. Pasují se nejen nejúspěšnější účastníci vítězných akcí z řad dětí, ale také spisovatelé, interpretační umělci a knihovníci [Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky, 2010b].

3 Aktivity veřejných knihoven

Změny, které se v knihovnách udály po roce 1989, se výrazně projevily jak v prostorovém, tak i v technickém vybavení dětských oddělení. Otevřený prostor, variabilní nábytek, válečí koutky, pódia pro představení, moderní design, to vše vytváří estetické a inspirativní prostředí, které vychází z potřeb a požadavků dnešní generace dětí. A stejně jako se knihovny dnešním dětem přizpůsobují z hlediska vybavení knihoven, přizpůsobují se jim také ve službách a aktivitách, které jim nabízejí. Dnešní děti totiž mají jiný vkus a obdivují jiné hrdiny než děti před 10 lety. Do popředí se například dostávají dříve spíše opomíjené žánry knížek - sci-fi a fantasy. Mění se také poslání, které dětská knihovna má. Již se nejedná o pouhou půjčovnu knížek, ale spíše o místo, kde se dá aktivním způsobem trávit volný čas a kam se děti rády vracejí.

3.1 Aktivity pro předškolní děti

To, že se v knihovně pořádají “seznamovací“ akce pro děti školou povinné, se již stalo samozřejmostí. Od první až do deváté třídy žáci pravidelně navštěvují knihovnu, kde je pro ně připraven program přiměřený jejich věku. V posledních letech se však můžeme setkat s akcemi i pro ty nejmenší děti – předškolní. Většinou se jedná o spolupráci knihovny s mateřskou školou, která malé předškoláky vodí do knihovny a snaží se jim tak ukázat, jaké možnosti v sobě knihovna skrývá. Tyto aktivity jsou velice záslužné, avšak pouhá hodina či více, které děti v knihovně stráví, není vždy příliš účinným prostředkem a k další návštěvě děti nemusí nalákat. Lepší cestou je do knihovny vodit děti i s rodinnými příslušníky.

O tom, jak prospěšné mohou takové aktivity být, svědčí i akce, které pořádá v amerických knihovnách James Thomas² pro roční děti. Na každém sezení s dětmi procvičuje zábavnou formou základy poznání (určování tvarů objektů, poznávání barev, počítání, básničky), zpívá s nimi, učí je poznávat obrázky z knih nebo cvičí jógu. Při opakované návštěvě se dle zúčastněných rodičů dostávají výsledky. Děti jsou soustředěnější, mají lepší slovní zásobu, lépe se snášejí s ostatními dětmi a dokáží sedět v klidu při čtení. Zároveň tyto programy napomáhají prohlubování vztahů mezi rodiči a dětmi.

² James Thomas pracoval 10 let jako dětský knihovník a 17 let učil na Texas Woman's University obor knihovnictví. Poté se začal věnovat problematice gramotnosti předškolních dětí.

Trend práce s malými dětmi se však pomalu dostává i do našich knihoven, kde se začínají objevovat první akce pro rodiče (většinou se stále jedná spíše o matky) a děti.

MaTaDe je název akce, kterou již čtvrtým rokem pořádá Městská knihovna v Praze na pobočce Smíchov. Děti od dvou do pěti let společně se svými rodiči mají možnost strávit více než dvě hodiny seznamováním se s knihami a se čtením. Každý program začíná vyprávěním pohádky, kterou děti napůl poslouchají a napůl se jí snaží zahrát jako divadlo – poletují po louce jako včelky, nebo se snaží vylákat zajíčka z jamky známou říkankou. Na konci každého čtení je dětem umožněno v kreativní dílničce ztvárnit vše, co se během čtení a hraní událo [Městská knihovna, 2009f].

Podobným způsobem pracuje s předškolními dětmi i Městská knihovna v Horšovském Týně. Každých 14 dní vždy ve středu se setkávají maminky a babičky společně se svými ratolestmi v knihovně, kde pro ně knihovnice připraví program plný hraní, čtení, povídání a malování. Maminky se zde mohou zase poučit o vhodné literatuře pro své děti. Na konci programu děti například tvoří z papírů loutky a rekvizity, které se na příštím setkání používají při loutkovém divadle [Městská knihovna, 2009b].

Hodinka v říkankách je akce, která byla uspořádána v Knihovně manželů Tomanových v Rožmitále pod Radhoštěm. Během hodinového programu se děti naučily několik nových básniček a říkanek, hádaly předměty na obrázcích a zpívaly písničky. Po programu na ně čekalo ještě loutkové divadlo – které muselo být z důvodu obrovského zájmu zopakováno – a nakonec prohlížení nových leporel, které bylo možné si ihned zapůjčit. Před odchodem domů dostal každý účastník programu na památku nafukovací balónek [Knihovna manželů Tomanových, 2009].

Obr. 1: Hodinka v říkankách (zdroj: www.tremsinsko.cz)

Při akci *Pojďte s námi do pohádky* se knihovnice z Městské knihovny ve Starém Městě snažily pohádkové vyprávění zdramatizovat a zapojit do předvádění i samotné děti. Pohádku *O Koblížkovi* si tímto způsobem děti mohli nejen poslechnout, ale stát se i její součástí. A protože při pohybu člověku často vyhládne, čekalo na děti i malé pohoštění na závěr [Městská knihovna, 2007e].

Obr. 2: Pojďte s námi do pohádky (zdroj: www.stminfo.uh.cz)

V Městské knihovně v Kostelci na Hané se s malými dětmi scházejí pravidelně na akci *Čteníčko pro předškoláky*. Kromě již klasického čtení pohádek se děti mohou těšit i na tématické povídaní o ročních obdobích, přírodě a lidové slovesnosti. S pomocí svých maminek mohou také modelovat postavičky z příběhů, zvířátka nebo kytičky. Poslední návštěva roku 2009 byla obohacena malým soutěžním testíkem ze znalosti *Večerníčků* [Městská knihovna, 2010g].

Městská knihovna v Břeclavi se rozhodla spolupracovat s již existujícím Mamina klubem a zařadit měsíční návštěvy knihovny do jeho programu. Jednou za měsíc se tak členky klubu scházejí v knihovně, kde je pro děti připraven den plný zábavy – čtou se knížky, sledují se pohádky na 16 mm promítačce, učí se básničky a povídá se o různých tématech (Vánoce, Velikonoce, jaro, kytičky). Samozřejmě že nechybí ani čas na hraní ve speciálně upraveném prostoru. Pro maminky je navíc připravena prezentace o aktivitách pořádaných knihovnou a aktuální nabídce knížek pro děti [Městská knihovna, 2009a].

Zejména pro maminky na mateřské dovolené je zaměřená akce *S kočárkem do knihovny*, kterou pořádá Knihovna Karla Dvořáčka ve Vyškově. Několikrát v roce jsou pořádány odborné přednášky na témata týkající se vzdělávání dětí a rozvoje jejich psychických i fyzických vlastností. Jedna z posledních přednášek na téma *Kdo si hraje, nezlobí* byla věnována didaktickým hračkám. V průběhu přednášek hlídají

děti buď samotné maminky, nebo je mohou “odložit“ ke knihovním hlídacím tetám, které dětem něco pěkného přečtou a popovídají si s nimi [Knihovna Karla Dvořáčka, 2010].

Na pomoc odborníků při akcích pro děti vsadila i Městská knihovna Prachatice. Na přednášku *Literatura pro děti s dětmi* tak kromě maminek s dětmi přišla profesorka Věra Schulzová ze střední pedagogické školy i se svými studentkami, které všem názorně předvedly, jak lze s knížkami pro děti pracovat a jak dětem správně číst. Kreativní odpoledne s názvem *Tvoříme z keramické hlíny* pod vedením prachatické výtvarnice Věry Dytrychové bylo natolik úspěšné, že muselo být již několikrát zopakováno. Do knihovny však chodí i odborníci na jógu, akupresuru nebo kurz první pomoci [Městská knihovna, 2007d].

Obr. 3: Předvádění moře (zdroj: www.knih-pt.cz)

Obecní knihovna Vřesina se rozhodla spolupracovat s místní mateřskou školou v rámci projektu *Celé česko čte dětem*. Děti z mateřské školy dostávaly každý měsíc omalovánku s pohádkou, kterou si měly společně s rodiči přečíst, vybarvit a odevzdat paní učitelce. Pohádka vždy korespondovala s tématem, které bylo vybráno na příslušný měsíc. Na konci školního roku byly zúčastněné děti odměněny a jejich obrázky se vystavily v knihovně [Obecní knihovna, 2009b].

Prázdninovou hru pro předškoláky uspořádala Městská knihovna v Rychnově u Jablonce nad Nisou. Děti a jejich rodiče měli za úkol vytvořit z přírodních materiálů svojí vlastní Perníkovou chaloupku a potom poslat fotografii svého výtvoru do knihovny. Další možností bylo vytvořit Perníkovou chaloupku na výtvarných dílnách přímo v knihovně. Prvních dvacet dětí bylo odměněno časopisem *Kouzelná školka*. Nejhezčí výtvor získal knihu *Perníková chaloupka* od Jiřího Trnky [Městská knihovna, 2010p].

3.2 Aktivity na podporu čtenářství

Typickým představitelem v této kategorii jsou besedy s autory knížek. Beseda může být pojímána jako propagační, při níž autoři dětské čtenáře seznamují se svými knihami a zároveň z nich předčítají ukázky. Závěr je většinou vyhrazen zodpovídání dotazů a diskuzi. Druhým typem besedy je diskusní, která však vyžaduje předchozí seznámení s knihou a proto není u dětských čtenářů tak častá. Přestože městské knihovny pořádají besedy s různými spisovateli, ilustrátory, překladateli aj., můžeme na české literární scéně najít několik stálic, jež neúnavně objíždějí všechny knihovny, které o ně projeví zájem – a to i několikrát.

Na samém vrcholu pomyslného žebříčku nalezneme dětského ilustrátora Adolfa Dudka, který získal ocenění nejprodávanějšího ilustrátora dětských knih. Dalším zkušeným cestovatelem je i spisovatelka Petra Braunová, držitelka Zlaté stuhy a třetího místa v anketě SUK³. V neposlední řadě je nutné jmenovat spisovatelku a rytířku Řádu krásného slova Ivonu Březinovou, držitelku ocenění Zlatá stuha či prvního místa v anketě SUK (v několika různých kategoriích). Ivona Březinová se kromě samotných besed zasloužila i o vybudování databáze přednášejících *Besedník* na webových stránkách www.besednik.cz. V této databázi je možné si pomocí výběrových políček (profese přednášejícího, publikum na besedě, region uskutečnění besedy a měsíc uskutečnění besedy) zjistit, zda existuje přednášející, který odpovídá námi zadaným kritériím. Ve výsledcích zjistíme nejen kontakty na tyto přednášející, ale i jejich zastupující agentury, požadavky na přednášku, nebo maximální počet besed v jednom dni [Databáze, 2008].

Zejména pro mladší ročníky čtenářů ze základních škol jsou pořádána hlasitá předčítání. Největší koncentrace těchto akcí probíhá během *Velkého říjnového společného čtení*. Mnoho knihoven, vzhledem k úspěšnosti těchto akcí, zařazuje hlasité předčítání do svých programů po celý rok

V Městské knihovně v Bohumín si pro děti připravili předčítání pod názvem *Čtení na polštářích*. Pokaždé se čte z jiné knihy a děti pak musí plnit předem připravené úkoly. Při čtení knížky *O čarodějce, která zaspala století* měly děti za úkol připravit komiks o tom, jak se změnil život za jedno století a co všechno musí

³ Anketa o nejčtenější a nejoblíbenější knihu uplynulého roku, kterou pořádá NPKK.

čarodějka Violeta udělat, aby se v moderním světě vyznala a zvládla všechny nesnáze. Děti si tak nejen vyslechly pohádku, ale díky úkolům měly možnost se nad vyslechnutým příběhem zamyslet a podpořit tak svoji čtenářskou gramotnost [Městská knihovna, 2010a].

V Městské knihovně ve Ždírci nad Doubravou se pravidelně koná *Zábavné čtení pro malé děti*. Čtení zde probíhá pod vedením zkušené lektory s dlouholetou praxí z Daytonské knihovny v USA. V průběhu předčítání se tak děti seznamují nejen se svým mateřským jazykem, ale pomalu si osvojují i základní slovíčka z jazyka anglického [Městská knihovna, 2009h].

V Městské knihovně Václava Čtvrťka v Jičíně se rozhodli pozvat na prázdniny do dětského oddělení Princeznu Pohádku. Každé páteční dopoledne tak mají děti možnost si od princezny poslechnout pěknou pohádku a po čtení ji navíc mohou vyzvat na turnaj ve hře Člověče, nezlob se! nebo v jiných deskových hrách [Knihovna Václava Čtvrťka, 2009].

V Městské knihovně v Kuřimi sice princeznu nemají, ale zato se tu děti mohou těšit na spousty jiných pohádkových postavíček. Dětské oddělení od počátku *Pohádkového čtení* navštívili čerti, Rákosníček, Bob a Bobek, Ferda s Beruškou, Pejsek s Kočičkou, Křemílek s Vochemůrkou a mnozí jiní, kteří vždy dětem četli své příběhy z knížek. Po každém “hraném“ čtení si děti mohly v doprovodu svých rodičů vyzkoušet tématicky zaměřené hry [Městská knihovna, 2009d].

Obr. 4: Rákosníček (zdroj: knihovnakurim.wz.cz)

V Knihovně manželů Tomanových v Rožmitále pod Radhoštěm se na čtení nepřestrojili knihovníci, ale samotné děti. V maskách strašidel naslouchaly tajemným příběhům o čarodějnicích, čertech a jiných nadpřirozených bytostech. Po skončení čtení si děti namalovaly svoje oblíbené strašidlo a hledaly o něm informace

v knížkách a na internetu. Celé strašidelné odpoledne bylo zakončené besedou o upírech a soutěžemi [Knihovna manželů Tomanových, 2009].

Hororové čtení si pro své čtenáře připravily knihovnice v Obecní knihovně Štěpánkovice. V úplné tmě jen za svitu svíček se dětem četly hrůzostrašné příběhy. Po přečtení příběhů se děti s ostatními podělily o své vlastní strašidelné historky. Na závěr *Hororového čtení* se vyráběli netopýři z papíru, jimiž se pak vyzdobila knihovna [Obecní knihovna, 2010d].

Obr. 5: Výzdoba knihovny (zdroj: knihovna.stepankovice.cz)

Krajská vědecká knihovna Liberec uspořádala pro dětské čtenáře celoroční soutěž pod názvem *Počteníčko, aneb pojď si hrát a číst do knihovny*. Tato soutěž byla určena žákům základních škol, kolektivům družin i jednotlivým dětem. V rámci soutěže bylo pro děti připraveno odpoledne na téma Mořští piráti v historii. Nejdříve se četly ukázky z různých knih, které o pirátech pojednávaly – ať už šlo o publikace odborného rázu nebo o beletristická díla. Po čtení si děti zkusily těžkosti pirátského života na překážkové dráze a využily nově nabytých vědomostí při luštění soutěžního kvízu [Krajská vědecká knihovna, 2007a].

Mnoho knihoven využívá při plánování i realizaci akcí pomoc od svých čtenářů, a to zejména seniorů, kteří mají dostatek volného času. V Městské knihovně Sedlčany předčítá dětem každý týden v určeném období “Pohádková babička“. Každá “Pohádková babička“ si vybere knížku z které dětem předčítá a samozřejmě může svoje vystoupení ozvláštnit něčím unikátním – například loutkovým divadlem [Městská knihovna, 2010q].

Obr. 6: Pohádková babička s divadlem (zdroj: www.knihovna-se.cz)

V Městské knihovně v Kopřivnici senioři vyprávěli dětem o knížkách, které byly oblíbené za jejich mládí. Když byla knížka přítomná v knihovně, došlo i na čtení některých pasáží. Děti se tak seznamovaly jak s literaturou již zapomenutou věkem, tak i s knížkami, které se stále těší přízni malých čtenářů. Zároveň měly možnost se dozvědět, jak to dříve vypadalo ve škole nebo jaké hry byly mezi tehdejšími dětmi oblíbené [Týden, 2010].

Kromě seniorů knihovny využívají také pomoci lidí z různých zájmových nebo pracovních skupin. V Městské knihovně v Lokti se knihovnice snažily co nejvíce dětem přiblížit atmosféru Večerníčků. Proto si na čtení knížky *O hajném Robátkovi a jelenu Větrníkovi* přizvaly místní lesníky. K ještě více reálnějšímu prostředí pohádky přispěly samotné děti, které měly za úkol vyrobit si masku stromu, zvířátka nebo čehokoliv jiného s tematikou lesa [Městská knihovna, 2010i].

Regionální knihovna Karviná se rozhodla spolupracovat s Městským fotbalovým klubem Karviná a společně se podílely na vzniku projektu *Kdo čte nebloudí – kdo sportuje nenudí se*. V rámci projektu bylo naplánováno spoustu společných akcí mezi něž patřilo i čtení pro děti pod taktovkou fotbalových hvězd. Díky této akci mohly děti vidět, že záliba ve sportu a láska ke čtení se nemusí nutně vylučovat [Regionální knihovna, 2010a].

Naprosto ojedinělou aktivitu si pro děti připravily knihovnice z Městské knihovny v Českém Těšíně. Po vzoru kolegů ze zahraničí se rozhodly spojit síly s místním canisterapeutickým centrem a daly vzniknout akci s názvem *Čteme pejskům*. Na prozatím čtyřech společných setkání, děti četly pejskům knížky - samozřejmě se psí tematikou. Děti dokonce při čtení stíhaly pejska i hladit a mazlit se s ním. Výhodou takového čtení je, že děti ztrácí zábrany a nestydí se tolik, jako když mají číst před velkou skupinou lidí. Pomáhá jim to zlepšovat si například

logopedické vady či si zvyšovat sebevědomí. Největším úspěchem této akce byl pro knihovnice moment, kdy si k pejskovi přisedl chlapec, který z nich jinak má panickou hrůzu, a začal v klidu číst [Městská knihovna, 2010b].

Obr. 7: Čtení pejskům (zdroj: www.knihovna.ctesin.cz)

Další jedinečnou aktivitou je projekt *Děti čtou nevidomým dětem*, který již od roku 2002 realizuje dětská knihovna Krajské vědecké knihovny v Liberci. Vybraní žáci ze základních škol každý rok čtou předem vybranou knihu, která je pak nahrávána pro potřeby nevidomých dětí. Kromě dobrého pocitu, který si děti z tohoto programu odnesou, si také zlepšují své čtenářské dovednosti a sociální citění. Za celou dobu projektu vzniklo celkem 9 nahrávek různých titulů knih pro děti⁴[Krajská vědecká knihovna, 2007b].

V Městské knihovně v Králíkách byl pro děti uspořádán *Čtenářský maraton*. Během čtyř hodin se povedlo 20 děvčatům a 7 chlapcům přečíst 24 343 cm textu ze šesti knížek. Každý “maratonec“ byl po skončení odměněn malým dárkem [Městská knihovna, 2010h].

Již třetí ročník veřejného čtení do mikrofonu – *Knihofon* letos uspořádala Ústřední knihovna pro děti a mládež v Plzni. Účastníci akce si tak mohli zkusit, jak obtížné je správně mluvit do mikrofonu a také jak nesnadně se udržuje zájem publika. Výběr předčítaných knih byl velice rozličný, vedle dívčího románu, fantasy a klasické literatury, se četl i návod na výrobu hliněného květináče [Městská knihovna, 2010m].

Čítárna u Čerta s knihou Brno vznikla jako projekt na podporu čtení dětí a mládeže. Hlavní náplní projektu je příprava programů, jejichž ústředním tématem je

⁴ Příběhy českých knížat a králů, Staré pověsti české a moravské, Pohádky pro kočku, Síska Kyselá + Síska Kyselá a ušmudlaný rytíř, Pět minut před večeří, Nesedejte na ježka, Praprázdny, Únos domů, Školník Kulda je jednička.

kniha. Každý den jsou v Čítárně pořádány různé besedy a akce pro školy i pro veřejnost. Součástí Čítárny je také malé knihkupectví, kde dětem i rodičům pomůže s výběrem odborník. Čítárna se momentálně nachází i v jiných městech, kde většinou úzce spolupracují s místní knihovnou a nahrazují tak chybějící prostory pro pořádání akcí pro děti [Čítárna U čerta s knihou, 2010].

V Městské knihovně ve Svobodě nad Úpou se rozhodli do pořádání akcí zapojit samotné děti a založili dětský literární klub Knihomol. Děti se do klubu přihlašovaly pomocí výzvy, která byla vyvěšena v místní základní škole. Na první schůzce se vymýšlel název a logo celého klubu. Členové se scházejí pravidelně každou středu na společné čtení, literární hry, sepisování příběhu na pokračování a jiné akce. Nejvytrvalejší členové pak za odměnu mohli přespat před Vánocemi v knihovně [Městská knihovna, 2009g].

Nejlepším způsobem, jak přinutit početnou skupinu dětí číst knížky je samozřejmě soutěž. Děti se velice rádi trumfují a vytahují, kdo toho víc přečetl nebo kdo toho víc zná. Pokud navíc na konci takové soutěže čeká i pěkná odměna, je o úspěch prakticky postaráno.

Soutěž *Superčtenáři* si pro registrované čtenáře od 6-10 let připravila Městská knihovna Slavičín. Každý soutěžící měl za úkol odpovídat na soutěžní otázky, kreslit k soutěžním otázkám obrázky, účastnit se akcí pro děti, vypůjčit si alespoň jednu knížku za měsíc, pomáhat v knihovně (výzdoba knihovny, řazení knih aj.) a hlavně získat alespoň jednoho kamaráda jako čtenáře knihovny. Po splnění soutěžních úkolů čekaly na soutěžící drobné odměny a vytrvalci se mohli dostat až na stupeň vítězů a odnést si domů jednu z hodnotnějších cen [Městská knihovna, 2010s].

Soutěž *Superčtenáři* uspořádala také Městská knihovna Hroznětín. Tentokrát však děti nebojovaly samy za sebe, ale za svou třídu ze základní školy. Každý žák-čtenář, který navštívil knihovnu a zapojil se do soutěže, získával pro svoji třídu body. Body se také získávaly za zapůjčení knihy, obrázek namalovaný podle vypůjčené knihy, zodpovídání otázek a za každého kamaráda, který se následně stal čtenářem knihovny. Nejúspěšnější třída získala kromě titulu Superčtenáři roku i dort. Drobné odměny získali i neaktivnější jedinci [Městská knihovna, 2010d].

Obr. 8: Superčtenáři - vyhlášení (zdroj: www.hroznetin.knihovna.info)

Spolupráci se základní školou navázala Základní knihovna Nová Role a společně vyhlásily čtenářskou soutěž *Kamarádi moudrosti*. Každý účastník soutěže musel být registrovaným čtenářem knihovny, během dvou měsíců alespoň 3x navštívit knihovnu, půjčovat si knížky nebo časopisy a zodpovídat na soutěžní otázky. Za všechny splněné podmínky dostávala školní třída body. Bonusové body navíc bylo možné získat, pokud se do soutěže podařilo zapojit i třídního učitele. Třída, která zvítězila byla, odměněna dortem a putovní cenou. V každé třídě byl zároveň vybrán nejúspěšnější soutěžící, který dostal speciální cenu [Základní knihovna, 2010].

Jak se krtci potkali byl název soutěže, kterou pro své malé čtenáře uspořádala Obecní knihovna Sudoměřice u Bechyně. Děti měly za úkol pomáhat krtkům s budováním stanic metra. Při každé návštěvě knihovny, kdy si zároveň vypůjčily knihu nebo časopisy, získávaly děti krtince, které pak nalepovaly do svého herního plánu. Každý, kdo posbíral všechny potřebné krtince na stavbu metra, byl odměněn [Obecní knihovna, 2010c].

V roce 2009 odstartovala v Knihovně Václava Štěcha ve Slaném již 3. ročník *Velké knihovnické jízdy*. Tato soutěž je určená jak pro čtenáře tak i nečtenáře od 0 do 15 let. To znamená, že soutěžící nemusí být registrovaným čtenářem knihovny. Na začátku dostává každý soutěžící pravidla soutěže, placku s logem soutěže a “řidičák“ se zařazením do věkové kategorie. Pro každou kategorii jsou určeny knížky, které by zúčastnění čtenáři měli přečíst. Cílem soutěže je přečíst co nejvíce knih a správně odpovídat na otázky, které se k nim vztahují. Na konci soutěže jsou čtenáři odměněni podle počtu přečtených knih. Nejpilnější čtenáři, kteří zvládnou přečíst všechny knížky ve své kategorii, jedou za odměnu na festival Jičín – město pohádky [Knihovna Václava Štěcha, 2010].

Velkou knihovnickou jízdu pořádají také v Městské knihovně v Rosicích. Tato soutěž je otevřena široké veřejnosti, což znamená, že soutěžící nemusí být registrovaní čtenáři knihovny ani obyvateli města Rosice. Jedinou podmínkou soutěže je přečíst 5 knih vlastního výběru a zodpovědět na testovací otázky. Z každé kategorie se v závěru bude losovat jeden výherce, který získá “čtenářský řidičák“. Tento řidičák bude majitele opravňovat k roční registraci zdarma, návštěvě knihovnických akcí zdarma a navíc ještě k odběru pěkné knihy [Městská knihovna, 2010o].

V Obecní knihovně v Budislavi se rozhodli jít jinou cestou a uspořádali soutěž čtenářských deníků. Děti si tak mohly zasoutěžit a navíc získat pocit, že práce, kterou věnovaly zpracování svých čtenářských deníků, měla nějaký smysl. Odměněno drobnými dárky a poukázkami na nákup knihy bylo 6 nejpoutavějších deníků [Obecní knihovna, 2009a].

Městská knihovna ve Znojmě již počtvrté uspořádala literární soutěž *Autorské čtení žáků ZŠ a studentů středních a učňovských škol*. Soutěžní práce, které mohly být jak prozaické tak poetické, byly rozděleny do čtyř kategorií podle třídy, v které soutěžící v průběhu soutěže studoval. Téma soutěže ani rozsah práce nebyly předem stanoveny a záleželo tak jen na fantazii soutěžících. Vyhlášení nejlepších prací a jejich odměňování probíhalo ve dvou dnech přímo v budově městské knihovny. Po vyhlášení výsledků se všichni přítomní mohli od brněnské spisovatelky Věry Řeháčkové dozvědět, co všechno je nutné udělat, když chceme vydávat vlastní knihu. Výstupem soutěže byl také sborník vítězných prací [Městská knihovna, 2010x].

Velkou literární soutěž nejen pro děti, ale i pro dospělé si připravila Městská knihovna Žacléř. Tématem soutěže bylo spojit fantazijní bytosti s význačnými místy města (hřbitov, zámek, urnový háj) a stvořit dílo o tom, jak se jim tam bydlí. Součástí díla mohla být i ilustrace strašidla, která poté byla zařazena do druhé části soutěže [Městská knihovna, 2010y].

Městská knihovna ve Studénce se přidala k oslavám 110. výročí Vagonky Studénka a uspořádala *Literární soutěž “Vlak a já“*. Jak už ze samotného názvu vypovídá, děti měly za úkol napsat krátký příběh o tom, co se jim přihodilo, když cestovaly vlakem. Vítěz byl odměněn na oslavách *Dne města* [Městská knihovna, 2010t].

Zajímavé téma pro literární soutěž si zvolili v Městské knihovně Vodňany. Téma soutěže bylo: *Jak si představuji budoucnost knihovny*. Vítězné práce byly po skončení soutěže veřejně prezentovány samotnými autory. Všechny odevzdané příspěvky také posloužily jako náměty na zlepšení, která by se v knihovně mohla realizovat [Městská knihovna, 2010v].

3.3 Vzdělávací aktivity

Regionální knihovna Karviná se rozhodla otestovat znalosti svých dětských čtenářů a u příležitosti 65. výročí osvobození Karviné uspořádala soutěž *Já jsem malý Karviňáček*. Pro starší děti byl připraven test, který se zaměřoval jak na historii města tak i jeho současnost. Pro mladší děti byla připravena výtvarná soutěž s tématem *Nejkrásnější koutek našeho města*. Pro vítěze obou kategorií byly připraveny ceny s tematikou Karviné [Regionální knihovna, 2010b].

Knihovna Jana Drdy v Příbrami uspořádala společně s místní základní školou regionální soutěž *“Tady jsem doma“*. Soutěž se zaměřila na znalosti z přírodopisu, zeměpisu a dějepisu s orientací na Příbramsko. Školáci však zároveň museli prokázat, že jsou schopni tyto znalosti používat v praxi – určit polohu podle mapy, poznat podle paroží druh kopytníka aj. Vítězové z každé kategorie získali pohár a knížky z nakladatelství Knihovna Jana Drdy [Knihovna Jana Drdy, 2006a].

Městská knihovna v Šumperku si, nejen pro své dětské čtenáře, připravila soutěž *Pohádková vlastivěda*. Každý čtenář, který se soutěže účastní, pravidelně dostává “pohádkové lístečky“, na kterých je napsaná jedna pověst. Tato pověst se pokaždé vztahuje k zajímavým místům v okrese Šumperk. Na každém lístečku je otázka vztahující se k dané pověsti. Na konci celého vlastivědného putování bude vylosován vítěz, který obdrží hodnotnou cenu. Každý účastník však získá sbírku zajímavých pověstí o svém okolí, nové znalosti a spoustu tipů na výlety [Městská knihovna, 2010u].

My všichni jsme Východočeši je soutěž, kterou uspořádala regionální odnož Klubu dětských knihoven SKIP. Smyslem soutěže bylo, aby děti získaly vědomosti nejen o městě ve kterém žijí, ale o celém východočeském kraji. Soutěž byla rozdělena do dvou kol. V prvním kole se soutěžilo o postup do kola druhého - regionálního a témata testu byla prozatím zaměřena na nejbližší okolí. V kole druhém musela tříčlenná družstva soutěžit nejen ve znalostním testu, ale i ve vytváření nejzajímavějšího erbu knihovny, nejlepšího soutěžního trička nebo

v nočním hře hledání štítů. Na závěr si každé družstvo připravilo prezentaci o významné osobě z regionu [Městská knihovna, 2000; Městská knihovna, 2010r].

Obr. 9: Soutěžní trička (zdroj: knihovna.munovapaka.cz; www.knihovna-skutec.cz)

Městská knihovna v Jihlavě se připojila k oslavám 150. výročí narození Gustava Mahlera a uspořádala soutěž *Obrazy ze života Gustava Mahlera*, určenou pro žáky základních škol. V prvním kole měli soutěžící za úkol odpovídat na otázky týkající se skladatelova života. Druhé kolo je zavedlo do Domu Gustava Mahlera. Zde museli soutěžící podle nápovědy hledat v popiscích vystavených exponátů slova, která se hodila do soutěžní tajenky. Tajenku tvořil citát, kterým sám Mahler popisoval léta svého mládí, která strávil na Vysočině. Každý, kdo úspěšně prošel oběma koly, měl šanci se probojovat až do závěrečného “mahlerovského“ riskuj, kde byl určen konečný vítěz celé soutěže [Městská knihovna, 2007b].

Soutěžíme o ježka v kleci byl název soutěže, kterou uspořádala Místní knihovna Běloutín. Ústřední postavou celé soutěže, jak lze z názvu odvodit, byl Jaroslav Foglar. Soutěž samotná byla rozdělena na tři části. V první části museli soutěžící odpovídat na otázky týkající se života a tvorby Jaroslava Foglara. V druhé části se nacházely přesmyčky, ve kterých byly ukryty názvy jeho literárních děl. V poslední části se poznávala ukázka z Foglarova díla. Pro tři vítěze byla přichystána cena - ježek v kleci [Místní knihovna, 2010].

Kryptografie, neboli nauka o šifrách, byla dříve vědou, kterou využívala pouze úzká skupina lidí. V dnešní době mobilních telefonů, platebních karet, internetu a bezdrátového přenosu ji však využívají téměř všichni, i když si toho nejsou vědomi. Složitě moderní šifry, které člověk bez počítačů není schopný vytvořit ani rozluštit, mají své základy v šifrách historických. A právě s těmito historickými šiframi se mohli dětští čtenáři setkat v soutěži *Šifrování v knihovně, aneb tajné zprávy*, kterou uspořádala Městská knihovna Nová Paka. Každý soutěžní

týden byla připravena nová šifra, kterou bylo nutné vyřešit a výsledek si zapsat do hracího listu. Náročnost šifer se postupem soutěže samozřejmě zvyšovala. Zvítězil ten soutěžící, který vyluštil nejvíce šifer [Městská knihovna, 2000].

Existuje mnoho způsobů, jak nakládat se starými, vyřazenými knížkami. Můžete je rozdat čtenářům, prodat je, vyrobit z nich sochu anebo je můžete pitvat. V Místní knihovně Černilov se rozhodli, že děti tímto netradičním způsobem poučí o tom, z čeho se skládá kniha. Děti se tak na jedno odpoledne přetvřily do role knižních patologů a poznávaly taje, jež skrývá vyrobená knížka a kde všude najdeme informace o jejím “narození“ [Místní knihovna, 2009].

Vyzkoušet si pitvu knížky mohli i dětští čtenáři Heldovy městské knihovny v Třebechovicích pod Orebem. Na začátku pitvy “vyfasoval“ každý účastník plášť, roušku, stetoskop, pinzetu a jednu knížku. Jakmile byli všichni oblečení, přistoupila paní knihovnice k samotné ukázce toho, jak zjistit, na co konkrétní kniha “zemřela“ – ať už to byl salám v knížce, zašpiněné listy nebo počmárané stránky. Poté se již přešlo na poznávání částí knihy a údajů, které do knihy zaznamenávají pracovníci knihovny [Heldova městská knihovna, 2010].

Obr. 10: Pitevní stoly (zdroj: hmk.webk.cz)

Trošku jiným způsobem se knižní “vnitřnosti“ rozhodli ukázat dětem v Městské knihovně v Jihlavě. *I knížky mohou být nemocné* byl název akce, kde “knižní lékař“ Jaroslav Těsnohlídek poučoval děti o způsobech, jimiž se kniha kdysi vyráběla a jimiž se vyrábí v dnešní době. Zároveň se děti mohly na vlastní oči přesvědčit, že oprava knížek není nic moc pěkného, zejména pro knihomily - to když se z knížky trhaly stránky, aby se následně mohly správně slepit dohromady [Městská knihovna, 2007a].

V hodinách dějepisu se děti učí o spoustě historických událostí, významných datech, osobnostech, slavných stavbách, ale o módě se toho příliš nedoví. Městská knihovna v Modřicích se proto rozhodla uspořádat výstavu *Cesta módy dějinami*,

kteřá by tuto mezeru ve vzdělání dětí vyplnila. Dobrovolníci poskytli knihovně panenky, které byly oblečeny do dobových kostýmů, a pomáhali se šitím chybějících kostýmů. Děti se tak mohly těšit na svatou Anežku Českou v gotických šatech, rakouskou císařovnu v jezdeckém kostýmku nebo křižáckého bojovníka s mečem a štítem [Městská knihovna, 2010j].

Obr. 11: Módní dějiny (zdroj: www.volny.cz/mkmodrice)

V Knihovně města Hradce Králové dětem dokázali, že cestovat a poznávat cizí země se s trochou fantazie dá i v rodné vlasti. Paní knihovnice se s deštníkem v ruce ujala role průvodkyně a zavítala s dětmi do Anglie. Aby se však děti mohly na cestu vydat, musely prokázat, zda umí základní anglická slovíčka a fráze – to aby se v případě nouze domluvily. Pokud test zvládly, dostaly povolení projet Eurotunelem přímo na břeh Anglie. Zde je paní “průvodkyně“ seznámila se všemi známými místy a památkami v Londýně i mimo něj [Městská knihovna, 2010c].

Obr. 12: Eurotunel (zdroj: www.librisek.knihovnahk.cz)

Přestože vyhledávání v ON-LINE katalozích je rychlejší, snazší a efektivnější, než jak tomu bylo u katalogů lístkových, existuje stále mnoho nejen dětských čtenářů, kteří s nimi nedokáží dobře pracovat. Proto se v Městské knihovně v Kraslicích rozhodli uspořádat soutěž *Hledáme odpovědi na otázku*. Cílem soutěže

bylo naučit děti používat ON-LINE katalogy k získávání informací o knihách. Děti měly za úkol najít všechny knížky od určitého autora, používat elektronický slovník nebo zadávat klíčová slova. Vítěz byl určen podle počtu bodů, které děti získávaly za správné odpovědi [Městská knihovna, 2009c].

V Místní lidové knihovně v Kostomlatech pod Milešovkou uspořádali projektové dopoledne, při kterém se děti učily základům informační práce. Nejdříve si děti vybraly téma – “Můj domácí mazlíček“, a poté se již za dozoru pracovníků knihovny pustily do hledání relevantních dokumentů. Když našly tu správnou knihu, sedly si do kroužku a bavily se o tom, jakým způsobem se zhostily vyhledávání a jak se jim nakonec povedlo knížku najít. Na závěr si nalezené knihy vypůjčily domů [Místní lidová knihovna, 2010a].

Obr. 13: Vyhledávání v katalogu (www.knihovnakostomlaty.cz)

Umět vyhledávat informace je důležité, ale neméně důležité je umět tyto informace zpracovat a dále využívat. K tomuto účelu zahájila Městská knihovna v Písku projekt *Za pohádkou do knihovny*, který byl zaměřený na čtení s porozuměním a práci s textem. Děti samotné (nebo se svými rodiči) četly pod vedením lektorky pohádky a zároveň v těchto pohádkách hledaly skrytá poselství, tajemství nebo souvislosti s jinými příběhy. Zároveň dostávaly pracovní sešity, do kterých si mohly zapisovat odpovědi na otázky zadané paní lektorkou, nebo své vlastní postřehy, o kterých pak mohly diskutovat s ostatními dětmi [Městská knihovna, 2010I].

Obr. 14: Hledání souvislostí (zdroj: www.knih-pi.cz)

Každý rok mají děti možnost se v Městské knihovně v Klatovech zúčastnit akce *Malý knihovník*. Nejdříve se musí zapsat do seznamu na určitou hodinu a pak už nic nebrání, aby si zkusily strasti a slasti knihovnické profese. Společně s paní knihovnicí načítají knížky a časopisy, hlídají pořádek na regálech, radí ostatním dětem, kam knížky zařadit aj. Děti tak mají pocit, že dělají důležitou práci a navíc se naučí, jak to v knihovně chodí [Městská knihovna, 2010f].

Obr. 15: Malá knihovnice (zdroj: www.knih-kt.cz)

Nejlépe může dětem o historii pohovořit ten, kdo jí sám prožil. Stejně tak o historii knihovny se nejvíce dozvíte od člověka, který v ní už nějaký ten pátek pracuje. Městskou knihovnu v Kostomlatech vede již 50 let současná paní knihovnice, která se rozhodla připravit dětem besedu o vývoji, kterým místní knihovna za půl století prošla. Nejvíce děti zajímala technika, která se dříve používala a to zejména gramofon a magnetofon. Nechybělo ani seznámení s lístkovými katalogy či seznamy zakázaných knih. Po skončení besedy si děti ještě vybíraly své favority v anketě SUK [Místní lidová knihovna, 2010b].

Přinutit děti k pravidelnému čištění zubů je mnohdy nesnadné. A marné jsou výhrůžky o kazech, vypadaných zubech a zubařích. Proto v Městské knihovně

v Karviné uspořádali *Zoubkování s velrybou stoličkou*. Nejdříve děti dostaly dvoulist plný obrázků, testů, hádanek, doplňovaček, křížovek a jiných úkolů. Poté už jim Velryba stolička ukázala z kolika částí se skládá zub, kolikrát denně by si měly čistit zuby a jakou správnou techniku používat. Všechny zúčastněné děti dostaly na rozloučenou malý dárek – zubní pastu, kartáček, stojánek na zubní pastu a brožurku o čištění zubů [Regionální knihovna, 2010c].

Komiks byl až do nedávné doby považován za okrajovou záležitost určenou především dospívajícím dětem. Tento pohled se však pomalu obrací a knihovny se začínají o komiksový žánr zajímat (o tomto trendu svědčí i seminář *Podivný druh, aneb komiks okem knihovnickým*, který se konal 20. května 2010 v Moravské zemské knihovně). V Knihovně města Olomouce uspořádali besedu s odborníkem z brněnského sdružení OTAKU. Posluchači se dozvěděli o počátcích komiksu, o různých druzích komiksů a také o postavení komiksů v Čechách. Velký důraz byl při besedě kladen na japonský druh komiksu – Mangu, jehož obliba značně přesahuje rámec Japonska a své náměty čerpá z každodenního života – i z toho knihovnického [Městská knihovna, 2010k].

Jak se žije reportérům, si mohli vyzkoušet účastníci příměstského tábora v Městské knihovně v Jihlavě. Děti se rozdělily do pěti filmových štábů, které měly za úkol vytvořit pořad s přehledem zajímavostí o vylosované evropské zemi. Zároveň měly štáby za úkol zdramatizovat pohádku, která je pro tuto zemi typická. Odborná porota, složená ze zaměstnanců knihovny, poté rozhodla, který pořad zvítězil a zaslouží si získat “peníze“ na realizaci [Městská knihovna, 2007c].

3.4 Pohybové aktivity

Nejlepší způsob, jak se rozloučit s letními prázdninami, je přespat v knihovně. Alespoň si to myslí knihovnice v Městské knihovně Jirkov. Každý rok proto pro děti pořádají *Srpnové nocování v knihovně*. Loňský rok se děti sešly poslední prázdninový pátek. Nejdříve si každý přichystal místo, kde bude večer spát a pak už se šlo na Červený hrádek. Na Červeném hrádku už na děti čekaly zábavné úkoly z přírodovědy a večere ve formě vlastnoručně opékaných buřtů a jiných přinesených podivností. Zpátky v knihovně si děti vytvářely masky zvířat a navlékaly korálky na nitě. Potom se přítomní dospělí pustili do čtení příběhů o Africe a životě tamějších obyvatel. Kolem půlnoci ulehli ke spánku poslední nespavec [Městská knihovna, 2006].

Obr. 16: Přírodovědný úkol (zdroj: www.knihovna-jirkov.cz)

Noční čtení si pro své dětské čtenáře připravila Městská knihovna v Nových Hradech. Nejdříve byla strašidelná noc přichystána pro menší děti, které se nebojácně vypravily na lov nadpřirozených bytostí do nedalekého zámku. Naštěstí byl lov úspěšný a děti se tak setkaly se samotnou Bílou paní. Když se Bílá paní ztratila v útrobách zámku, odešly děti do knihovny, kde jim paní knihovnice četla až do pozdních hodin o upírech a strašidlech. Druhý den se v knihovně sešly děti o něco starší a tentokrát se vydaly k hrobce na lov upírů. I tentokrát byly úspěšné a upír se objevil a dokonce nechal i vyfotit. Potom už byl čas jít do knihovny, kde paní knihovnice opět předčítala a to s takovou vervou, že z toho nemohla týden mluvit [Městská knihovna, 2009e].

Návraty do minulosti byl název nočního putování, které proběhlo v Městské knihovně Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem. Začátek celého historického putování byl samozřejmě v knihovně, kam každý účastník musel přinést nějakou dobrotu na večeři. Po ochutnávce domácích jídel se děti vydaly do místního muzea, kde na ně čekala prohlídka výstavy věnovaná historii města. Když děti došly zpátky do knihovny, mohly si vyzkoušet nově nabyté znalosti při vědomostních hrách, které pro ně přichystaly paní knihovnice. V závěru večera si děti vyzkoušely výrobu svíček ze včelího vosku, které pak před knihovnou slavnostně zapálily [Městská knihovna, 2008b].

Další noční putování historií uspořádala Knihovna manželů Tomanových v Rožmitále pod Radhoštěm pod názvem Noc s Rudolfem Richardem Hofmeiseterem. Celý program začínal na hřbitově, kde děti společně zapálily svíčku na hrobech významných rodáků města. Cestou od hřbitova si děti od přítomného místostarosty poslechly přednášku o všech důležitých historických událostech, které se

v Rožmitále staly. V knihovně program pokračoval různými soutěžemi a hrami – pantomima, kvízy, recitace, zpěv, loutkové divadlo aj [Knihovna manželů Tomanových, 2009].

Městská knihovna v Náchodě se na jednu noc stala útočištěm hrdinů z knížek Astrid Lindgrenové. Děti se nejprve musely rozdělit do dvojic a pak už mohly nastoupit na dobrodružnou cestu plnou soutěží. S loupežnickou dcerkou Ronjou přeskakovaly po kamenech řeku, s dětmi z Bullerbynu hledaly vajíčka od slepic, srkaly brčkem lentilky a plnily vědomostní testy. Po absolvování všech stanovišť musely děti ještě vymyslet scénku na vlastní téma a vybrat si k ní vhodný kostým. Obě části soutěže byly bodovány a podle výsledného pořadí děti dostávaly odměnu [Městská knihovna, 2008c].

Z Pohádkového lesa se stala tradice, kterou dodržuje mnoho měst. Stejně tak je tomu i v Třinci, kde Pohádkový les pořádá městská knihovna. Na konci školního roku se tedy děti mohly vydat na dobrodružství s pohádkovými bytostmi. Letos musely bojovat s loupežníky, zpívat ježibabě, čistit potok s vodníky, projet se vlakem s Honzíkem anebo zachraňovat princezny ze spárů draka. V cíli byl pro děti připraven skákací hrad, autíčka a malá výtvarná dílna. Akce měla obrovský úspěch a lesem prošlo 630 dětí [Městská knihovna, 2008a].

Obr. 17: Pohádkový les a plakát (zdroj: www.knih-trinec.cz)

Putování za pohádkou, tentokrát spojenou s poznáváním přírody u řeky Otavy, uspořádala Místní lidová knihovna ve Střelských Hošticích. Na trase cyklostezky, která vede kolem Otavy, se při 3. ročníku této akce vyskytovalo několik známých pohádkových bytostí, které prověřovaly dětskou vynalézavost a znalost jejich příběhů. Trpaslík potřeboval pomoc se jmény svých šesti zbývajících kamarádů, u lesní studánky děti pomáhaly víle trhat kytičky a vzpomínaly si na jejich jména, rybáři u řeky radily, co udělat se zlatou rybkou aj. Po skončení putování byla

pro děti připravena svačina ve formě opékaných špekáčků a jako překvapení vystoupili řezbáři se svojí exhibicí [Místní lidová knihovna, 2009].

Historicky laděné soutěžní odpoledne pod názvem *Ptáčkoviny* uspořádala pro děti Knihovna města Hradce Králové. Každé stanoviště reprezentovalo jedno královské věnné město společně s historickou osobností, která je s městem spojená – ať už šlo o manželky českých králů, věštkyně, kata nebo zločince. Kromě soutěžních úkolů si děti mohly vyzkoušet věštění z koule, ochutnat středověká jídla nebo se podívat na popravu vraha sekerou [Městská knihovna, 2010c].

Obr. 18: Stínání hlavy (zdroj: www.librisek.knihovnahk.cz)

Městská knihovna Horažďovice uspořádala v rámci svého dlouhodobého projektu *Děti a čtení*⁵ hru *Historické putování aneb hledání Horažďovických pokladů*. Na začátku hry získaly děti seznam šesti památek města, které musely osobně navštívit a z vývěsních tabulí opsat názvy těchto památek. Ze sepsaných názvů památek měly poté složit název knihy, ve které byla umístěna “návštěvní kniha“. Po zapsání do “návštěvní knihy“ bylo nutné si přečíst jednu pověst Prácheňska a tu převyprávět paní knihovnici. Pokud si paní knihovnice ověřila, že všechno proběhlo podle pravidel, získal hráč samolepku do soutěže *Sbírej samolepky*, která je také součástí projektu *Děti a čtení* [Městská knihovna, 2004a].

V rámci projektu *Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka* připravila Městská knihovna Hořice *Šipkovanou s pohádkou*. Prvňáčci nejdříve dostali kartičku na razítka a pak už se mohly vydat po šipkách na cestu. Na každém stanovišti děti získaly za každý splněný úkol razítko. Poslední stanoviště v lomu U Sv. Josefa bylo zároveň cílem celé akce. Zde měly děti za úkol najít podle indicií sladký poklad [Městská knihovna, 2004b].

⁵ Projekt *Děti a čtení* vznikl v roce 2005 na podporu dětského čtenářství. V roce 2006 projekt získal záštitu Svazu českých knihkupců a nakladatelů.

V Místní lidové knihovně v Kostomlatech pod Milešovkou pořádají pro děti pravidelné lekce lesní pedagogiky. Děti tak mají možnost prohlednout si, jak vypadá les v průběhu všech ročních období. Společnost jim pokaždé dělá pracovník Lesů ČR, který je seznamuje s tajemstvím, které les ukrývá. Hledají se stopy zvířat, učí se názvy stromů, sbírají jedlé lesní plody a pokud přeje počasí, je možnost se vyřadit na překážkové dráze. Pro mnohé děti je to vůbec jediná možnost, jak se do lesního prostředí podívat [Místní lidová knihovna, 2010c].

Hry bez hranic je akce, kterou pořádá Klub dětských knihoven SKIP v Karlovarském kraji. Organizace akce náleží každý rok jiné knihovně. Letošní 4.ročník se konal ve Františkových Lázních a nesl téma: “Ve zdravém těle - zdravý duch“. Čtyřčlenná družstva, složená z vybraných zástupců jednotlivých knihoven, se nejdříve seřadila za svého vlajkonoše a představila se ostatním svým bojovým pokřikem. Poté všichni soutěžící dostali do rukou mapu se všemi stanovišti a mohli se pustit do hraní. Soutěžící museli poznávat léčivé prameny, určovali části lidského těla, pojmenovávali léčivé byliny, odpovídali na otázky o historii lázeňských měst nebo poskytovali první pomoc raněnému. Po splnění všech soutěžních úkolů bylo možné absolvovat prohlídku lázeňského muzea a pak už se dostalo na vyhlásování výsledků [Obecní knihovna, 2010a].

Obr. 19: Stanoviště (zdroj: www.kralovskeporici.cz)

3.5 Aktivita pro rozvoj tvořivosti

K oslavám 150. výročí narození Karla Hynka Máchy pořádá knihovna K.H. Máchy v Litoměřicích celoroční program plný akcí. Pro dětské čtenáře a jejich rodiče byla v rámci programu vyhlášena výtvarně-vědomostní soutěž *Cesty s básníkem – znáte české hrady a zámky?* Cílem soutěže bylo vyplňovat anketní lístky, z nichž

každý lístek byl zaměřen na jeden hrad, který Máchův za svého života navštívil. Zároveň měly děti za úkol tyto hrady namalovat [Knihovna K.H. Máchy, 2009].

Paní knihovnice z Knihovny u Mokřinky se rozhodla, že připraví pro obyvatele obce Mokrá kalendář, a na pomoc si přizvala své dětské čtenáře. Děti dostaly za úkol namalovat obrázek, který zachycuje jejich nejbližší okolí. Z výsledných obrázků se sestavil kalendář a za finanční podpory Královéhradeckého kraje se dal vytisknout. Slavnostní předávání kalendářů jejich tvůrcům se konalo během *Týdne knihoven 2009* [Knihovna U Mokřinky, 2010].

Pohádka pro každou dobu je název projektu, který připravila Městská knihovna v Přerově společně s partnerskou polskou knihovnou v Kędzierzyna-Koźla. Součástí projektu, který si kladl za cíl seznámit děti obou zemí s literární tvorbou polských a českých autorů, byla výtvarná soutěž *“S pohádkou po celý rok“* určená žákům 1.-4. tříd základní školy. Účastníci soutěže měli za úkol vytvořit ilustrace podle předem vybraných knih pro děti. Vítězné práce byly začleněny do česko-polského kalendáře a jejich autoři byli odměněni hodnotnými cenami [Městská knihovna, 2010n].

Obr. 20: Vítězové a jejich práce (zdroj: www.knihovnaprerov.cz)

V letošním roce uplynulo 40 let od úmrtí spisovatele Jana Drdy. Knihovna Jana Drdy v Příbrami při této příležitosti uspořádala soutěž *Namaluj pohádku – téma “Pohádky Jana Drdy“*. Obrázek bylo možné vytvořit jakoukoliv dvojrozměrnou technikou do velikosti A2. Nejlepší obrázky byly odměněny zajímavou cenou a navíc byly vystaveny v prostorách knihovny [Knihovna Jana Drdy, 2006b].

O nejlepší výtvarné zpracování Exlibris se soutěží již desátým rokem v Městské knihovně v Kladně. Do soutěže jsou zařazovány pouze grafiky čtenářů od 6 do 19 let. Soutěž je pořádána na počest kladenského rodáka, malíře a grafika Cyrila Boudy [Městská knihovna, 2010e].

Pro zanícené filatelisty i pouhé laiky byla v Krajské knihovně Vysočiny uspořádána soutěž *Zoubkovaný svět aneb poštovní známka očima dětí*. Výtvarná soutěž byla určena pro děti do 15 let a pro školní kolektivy. Úkolem všech soutěžících bylo vyrobit z jakéhokoliv materiálu a libovolnou technikou poštovní známku. Vítězové soutěže získali kromě pěkných cen také čestné místo na závěrečné výstavě všech soutěžních známek [Krajská knihovna Vysočiny, 2010].

V mnoha knihovnách se již stalo zvykem, že jim věrní čtenáři posílají pohledy z letních dovolených. Někde se dokonce i soutěží o nejuvitnější a nejoriginálnější pozdrav, který je schopen odesílatel vymyslet. V Knihovně Petra Bezruče v Opavě se rozhodli sbírat něco jiného – a to pověsti a legendy. Dětská čtenáři dostali přes prázdninách za úkol napsat a nakreslit nejzajímavější pověst nebo legendu, kterou na svých cestách slyšeli [Knihovna Petra Bezruče, 2009].

Přestože by se kniha neměla soudit podle obalu, je obal to první, co nám při výběru knížek padne do oka. Vytvořit poutavý obal knihy, který by zároveň vystihoval motiv příběhu, však není tak snadné, jak by se mohlo zdát. Svě o tom ví i děti z Městské knihovny ve Volarech. Pracovníci knihovny si pro ně přichystali soutěž *“Novou obálku pro knihu Jak krtek ke kalhotkám přišel od Zdeňka Milera nebo Stmívání od Stephenie Meyerové“*. Jak z názvu akce vypovídá, děti měly za úkol vytvořit nový obal k jedné ze dvou jmenovaných knížek – a to libovolnou technikou [Městská knihovna, 2010w].

Čtení sluší každému byl název fotografické soutěže, kterou vyhlásila Městská knihovna Žatec. Zadáním bylo vyfotografovat kohokoliv při čtení knihy nebo časopisu. Předepsaný byl pouze formát 13x18 cm, zbytek záležel na šikovnosti fotografa. Hodnotila se originalita, nápaditost a provedení soutěžních fotografií [Městská knihovna, 2010z].

V Obecní knihovně v Obědovicích pro děti uspořádali *Pirátské prázdniny*. Každé prázdninové úterý byl pro děti připraven program související s pirátskou tematikou. Nejdříve se vybírala jména pro všechny malé piráty, další týden se vyráběla pirátská vlajka, poté se několik úterků věnovalo výzdobě knihovny a na závěr se vytvářely dárečky a šperky. Poslední prázdninový týden se uspořádala

Velká pirátská párty, na které se hrály hry, hledal se poklad a předávaly se vyrobené dárečky [Obecní knihovna, 2010b].

Origami je staré japonské umění skládání papíru. Nejdříve se papírové skládanky věšely k malým dárkům pro štěstí, ale v průběhu staletí se origami vyvinulo ve zvláštní formu umění. Tomuto umění propadla také čtenářka Knihovny města Hradce Králové, která se rozhodla o svůj koníček podělit s dětmi. Jako materiál děti dostaly knihy vyřazené z fondu. Vznikla tak originální díla na výzdobu knihovny i do dětských pokojíčků [Městská knihovna, 2010c].

Obr. 21: Knižní origami (zdroj: www.librisek.knihovnahk.cz)

4 Průzkum – aktivity veřejných knihoven

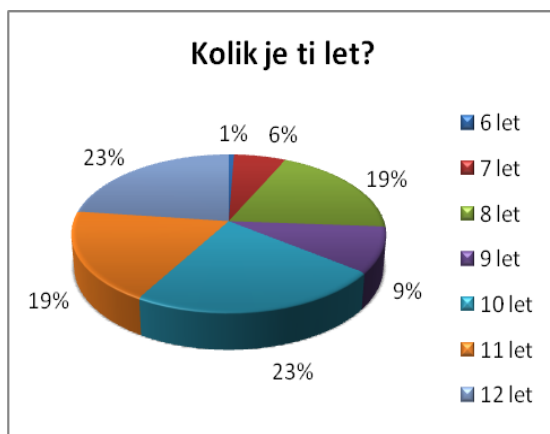
V předchozích kapitolách jsem popisovala akce, které knihovny pořádají pro dětské čtenáře. V rámci hodnocení akcí pořádaných pro děti jsem vytvořila dotazník, který měl za úkol zjistit, zda děti tyto akce navštěvují. Dále jsem zjišťovala jaké jiné důvody mají děti k návštěvě knihovny. Do dotazníku jsem zařadila také otázku týkající se hlasitého předčítání rodičů dětem. Dotazník byl omezen věkem respondentů na 6-12 let. Všechny dotazníky, které nespĺňovaly tuto podmínku, byly z výsledného hodnocení vyřazeny.

Dotazníkový průzkum byl prováděn dvěma způsoby. V papírovém formátu byl dotazník vyplňován žáky 2.-6. třídy ze Základní školy Demlova v Jihlavě (viz příloha 1). V elektronické podobě byl dotazník vyvěšen na webové stránce www.vyplnto.cz (viz příloha 2). Aby bylo dosaženo většího počtu respondentů, byl elektronický dotazník distribuován přes webové stránky knihoven a sociální sítě.

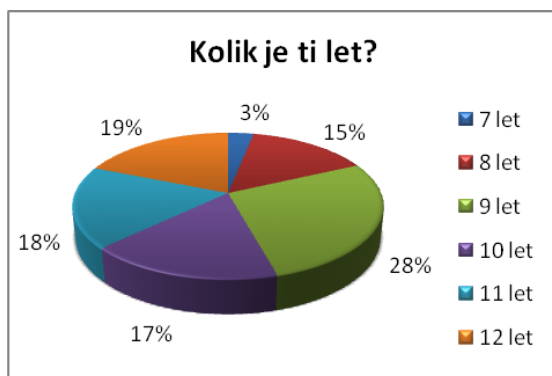
4.1 Výsledky dotazníkového průzkumu

V první otázce jsem zjišťovala, jaké je pohlaví respondentů. V internetovém průzkumu vyplnilo dotazník 105 děvčat a 57 chlapců. Na ZŠ Demlova to bylo vyrovnanější – 68 děvčat a 59 chlapců.

Druhá otázka měla za cíl zmapovat věkové rozvrstvení dětí, které dotazník vyplňovaly. Dotazník byl omezen pro věkovou skupinu 6-12 let. Vzhledem ke skutečnosti, že na ZŠ Demlova dotazník vyplňovaly děti až od 2. třídy, není zde skupina 6 let zastoupena.

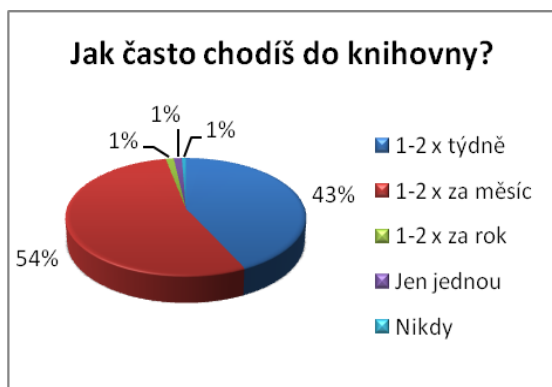

graf č.1: Věkové rozvrstvení - internet

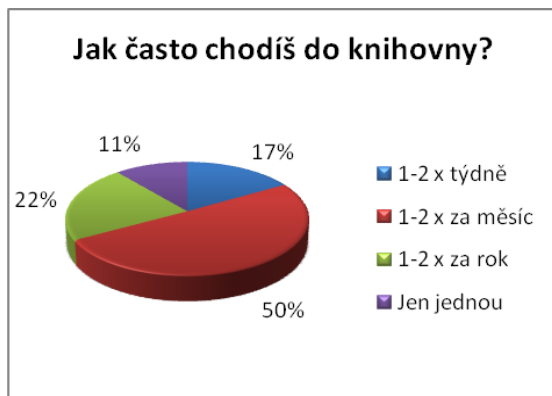

graf č.2: Věkové rozvrstvení - ZŠ Demlova

Třetí otázka zjišťovala s jakou četností děti navštěvují knihovnu. V internetovém průzkumu převažovaly dvě odpovědi – 1-2x měsíčně navštívilo knihovnu 54% dětí a 1-2x týdně 43% dětí. Po 1% měly odpovědi 1-2x za rok, pouze jednou a nikdy. Na ZŠ Demlova byla nejčastější odpověď také 1-2 x měsíčně a to u rovné poloviny dětí. Následovalo 1-2x za rok 22%, 1-2x týdně 17% a nakonec pouze jednou 11%. Ani jeden z dotázaných neuvedl, že by knihovnu nikdy nenavštívil.

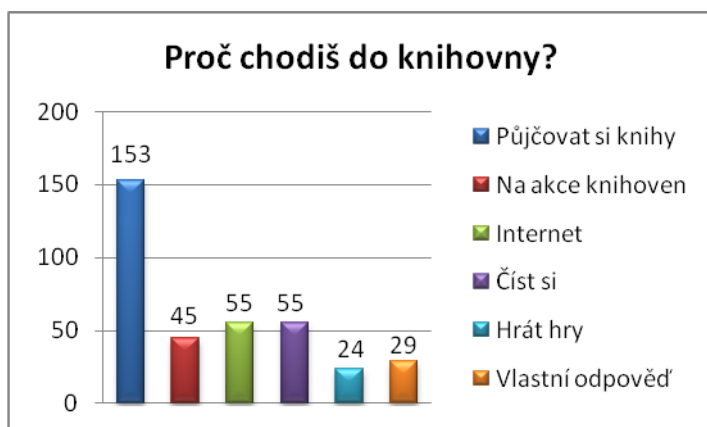
graf č. 3: Četnost návštěv knihovny - internet

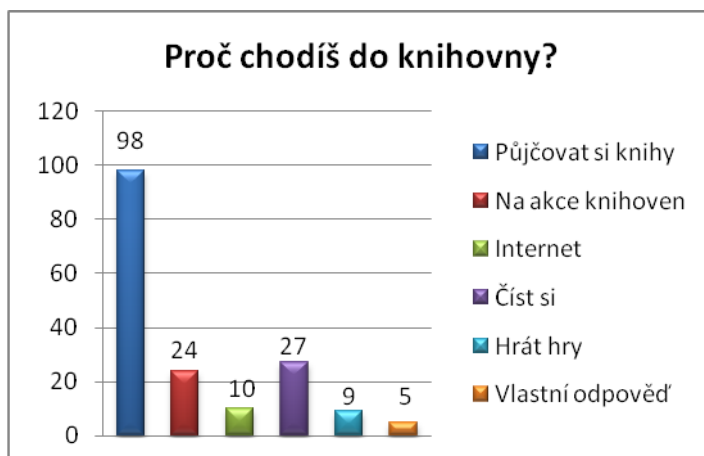
graf č. 4: Četnost návštěv knihovny – ZŠ Demlova

Čtvrtá otázka byla nepovinná a byla určena pouze těm dětem, které v předchozí otázce odpověděly, že knihovnu nikdy nenavštívily, nebo že jí navštívily pouze jednou. V internetovém průzkumu zodpověděl tuto otázku pouze jeden dotázaný a vybral si vlastní odpověď: „nic“. Na ZŠ Demlova uvedlo 7 dotázaných jako důvod záporný vztah k četbě a 7 dotázaných má zase všechny potřebné knížky doma.

Pátá otázka byla zaměřena na respondenty, kteří uvedly, že knihovnu navštěvují, a ptala se na důvod jejich návštěvy. Zde bylo možné zaškrtnout více možností a případně připojit svoji vlastní odpověď. V internetovém průzkumu bylo nejčastějším důvodem návštěvy knihovny půjčování knížek (153 respondentů ze 161 možných). O druhé a třetí místo se podělily možnosti číst si a používat internet (55 respondentů). O 10 méně respondentů uvedlo, že do knihovny chodí kvůli speciálním akcím knihoven (45). 24 respondentů chodí do knihovny hrát hry a 29 jich uvedlo jiný důvod. V ZŠ Demlova si nejvíce respondentů v knihovně půjčuje knížky (98 respondentů z 127 možných). Téměř shodně se umístily i další dva nejčastější důvody k návštěvě a to čtení knih (27) a účast na speciálních akcích (24). Pouhých 10 respondentů využívá knihovnu k práci s internetem a hrát hry chodí do knihovny ještě o jednoho méně (9). Vlastní odpověď zvolilo 5 respondentů.

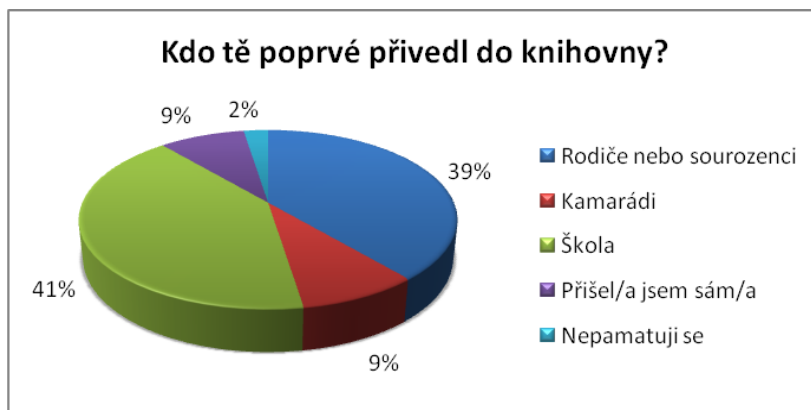

graf č. 5: Důvod návštěvy knihovny - internet

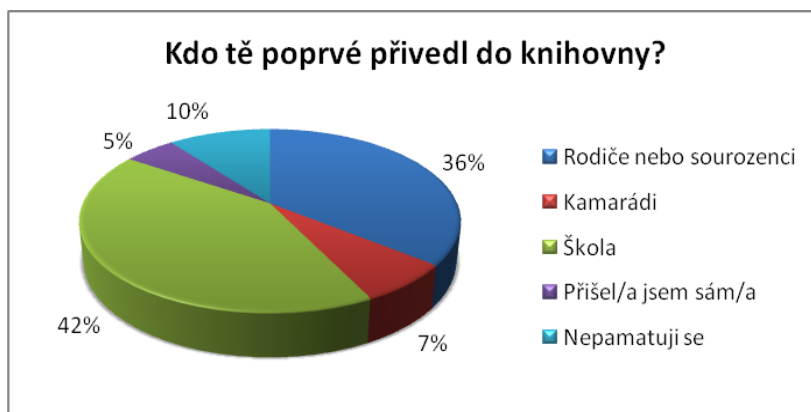

graf č. 6: Důvod návštěvy knihovny – ZŠ Demlova

V šesté otázce jsem pátrala po tom, kdo dětem dělal doprovod při první návštěvě knihovny. V internetovém průzkumu nejvíce dětí uvádělo, že poprvé šly do knihovny se školou (40%) nebo s rodiči či sourozenci (39%). Samy přišly děti do knihovny v 9% případů a stejný počet dětí bylo přivedeno do knihovny kamarády (9%). 3% dětí si na svoji první návštěvu již nepamatuje. V ZŠ Demlova se děti do knihovny dostaly nejčastěji také se školou (42%) nebo s rodiči či sourozenci (36%). 10% si nepamatuje kdo byl průvodcem při první návštěvě. 7% dětí přišlo s kamarády 5% do knihovny přišlo samotných.

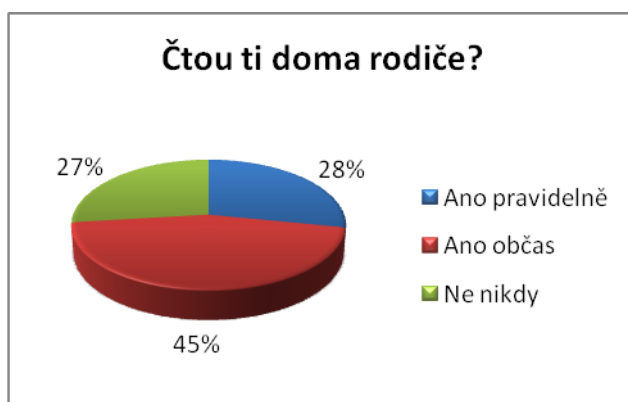

graf č. 7: Návštěva knihovny - internet

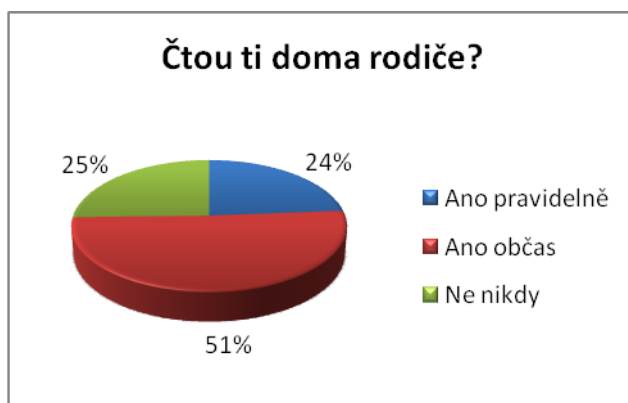

graf č. 8: Návštěva knihovny – ZŠ Demlova

Sedmá otázka trochu odbočila z oblasti knihoven a zabývala se tématem pravidelného předčítání rodičů dětem. V internetovém průzkumu uvedlo nejvíce dětí, že jim rodiče předčítají občas (45%). Pravidelně přečítá svým dětem 28% rodičů a téměř stejné procento rodičů (27%) nečetlo svým dětem nikdy. V ZŠ Demlova byly výsledky téměř stejné. Pravidelně tu předčítá svým dětem 24 % rodičů, občas 51% a nikdy dětem nečetlo 25%.

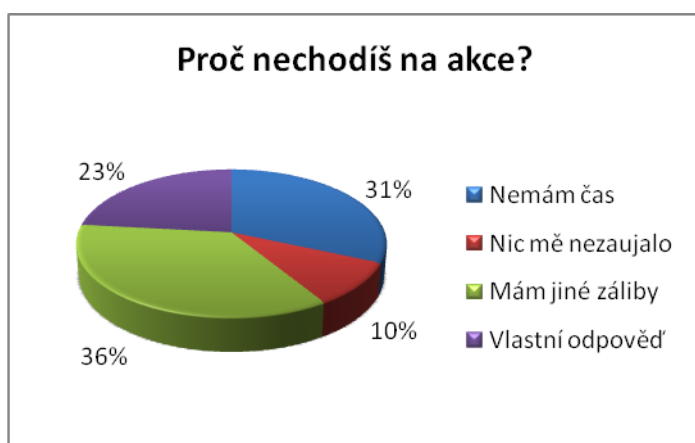
graf č. 9: Čtení dětem - internet

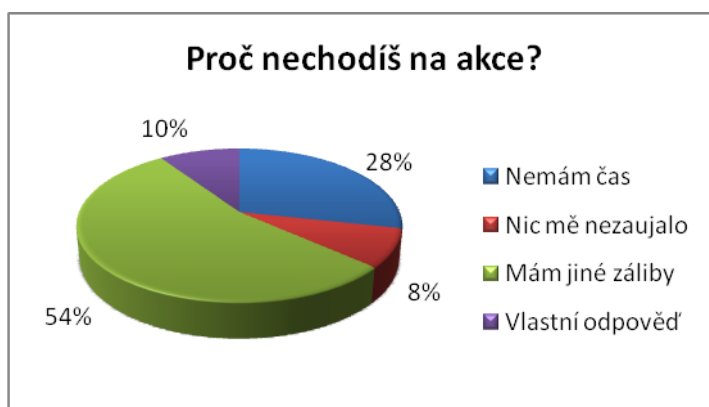
graf č. 10: Čtení dětem – ZŠ Demlova

Osmá otázka měla za cíl zjistit zda děti navštěvují akce pořádané veřejnými knihovnamí. V internetovém průzkumu uvedlo 85 dětí (53%), že akce navštěvují. 75 dětí (47%) se těchto akcí neúčastní. Na ZŠ Demlova se 43 dětí (36%) účastní akcí v knihovně a 75 dětí (64%) nikoliv.

Na devátou otázku odpovídali pouze respondenti, kteří v osmé otázce zaškrtnuli, že akce pořádané knihovnou nenavštěvují. Otázka měla přinést vysvětlení, proč děti do knihovny na akce nechodí. V internetovém průzkumu nejvíce dětí uvádí, že má jiné zájmy (35%). Dalším důvodem je nedostatek času (32%). 10% dětí uvedlo, že je žádná akce nezaujala a 23% dětí zvolilo možnost vlastní odpovědi. Na ZŠ Demlova více než polovina dětí (54%) uvedla, že má jiné záliby. 28% nemá čas a 8 % nic nezaujalo. Vlastní možnost odpovědi zvolilo pouze 10% dětí.

graf č. 11: Proč nechodíš na akce - internet

graf č. 12: Proč nechodíš na akce – ZŠ Demlova

V desáté otázce měly děti napsat, jaké akce v poslední době navštívily. Jednou z nejčastěji zmiňovaných akcí byla Noc s Andersenem. Na dalším místě si děti nejvíce vybavovaly besedy na různá témata (o ZOO, o J. Čapkovi, s p. Braunovou, o knihách, o slepých lidech atd.). Na pomyslném třetím místě bylo Pasování na čtenáře. Dále se děti zúčastnily výstavy loutek, výtvarné dílny, společného čtení, soutěží, lampiónového průvodu nebo divadla. Děti ze ZŠ Demlova částečně nepochopily, že mají vypisovat pouze akce spojené s knihovnou, takže do odpovědí se dostaly i úsměvné “akce“ jako je pout', aerobik, výstava kaktusů, výlet na hrad, fotbal, hokej, loučení s kamarádkou nebo přání babičce k narozeninám.

V jedenácté otázce děti odpovídaly na to, jaké akce by v knihovně chtěly uspořádat. Většina z dětí, které odpověděly na tuto otázku, buď neví, jaké další akce pořádat, nebo je se současným stavem spokojena. Některé děti by uvítaly více spaní knihovně, víc soutěží, víc divadla a více besed. Našli se i tací, kteří si myslí, že všechno je “hustý“ a nic se měnit nemá. Jeden respondent požadoval akci s tématem Avatar. Asi nejkurióznějším návrhem bylo rozhazování chipsů nebo poučení o neživých a nesmrtelných tvorech.

5 Závěr

Průzkum ukázal, že kromě jednoho respondenta, navštívil každý knihovnu alespoň jednou. Na ZŠ Demlova je to dáno především díky dobré kooperaci školy a knihovny, která pravidelně pro jednotlivé třídy pořádá skupinové akce. V internetovém průzkumu je důvodem způsob propagace dotazníku, který probíhal skrze webové stránky knihoven, které většinou navštěvují aktivnější děti a především ty, které do knihovny pravidelně chodí.

Nejčastějším důvodem k návštěvě knihovny stále zůstává půjčování knížek, které uváděla většina z dotázaných. Méně než polovina všech dotázaných si chodí do knihovny číst. Používání internetu předběhlo v internetovém průzkumu účast na akcích knihoven. Naopak na ZŠ Demlova více dětí preferuje návštěvu akcí oproti počítačům. Nejméně dětí si chodí do knihovny hrát. Potěšující je, že knihovna začíná být i místem, kde lze vyhledávat dočasný azyl. Jedna z dotázaných uvedla, že do knihovny si chodí odpočinout od rodiny a od školy.

Zajímavých výsledků se dočkala otázka o hlasitém předčítání rodiči. Polovina dětí uvedla, že jim rodiče alespoň občas doma čtou. Přibližně 1/4 rodičů čte svým dětem pravidelně (v jednom případě prý až moc) a další 1/4 dětem nečetla nikdy.

Průzkum dále ukázal, že účast na akcích v knihovně (myšleno bez zásahu školy) byla na ZŠ Demlova pouze třetinová. Nejčastěji děti psaly, že nemají čas, nebo že mají jiné záliby. Jako jednu z možných důvodů zde byla uvedena nedostatečná propagace těchto akcí. V internetovém průzkumu uvedla více jak polovina dětí, že akce navštěvuje. Malinko zarážející však byla odpověď jednoho respondenta, který uvedl, že nemůže navštěvovat akce, protože mu to rodiče zakazují.

Další dvě otázky ukázaly, že většině dětí se líbí současná podoba akcí a jako jediné vylepšení navrhují jejich znásobení. Zejména přespávání v knihovně má velkou oblibu. Děti, které navrhovaly nové akce, byly také často ovlivněny filmem a televizí – to když chtěly akce na téma Avatar nebo Twilight.

Celkově se dá říci, že pořádat akce v knihovnách má určitě smysl. Akce, které knihovny pořádají a kterými se také snaží bojovat o své přežití, lákají do knihoven nejen dětské čtenáře, ale zároveň i ty děti, které ještě čtenáři nejsou a pomáhají tak jejich cestě za bohatším dětstvím a lepší budoucností.

Použité zdroje

- BASL, Josef. 2008. Mezinárodní výzkumy čtenářské gramotnosti a výsledky žáků v ČR. *Čtenář : měsíčník pro knihovny* [online]. 2008, roč. 60, č. 12 [cit. 2010-08-11]. Dostupný z WWW: <<http://ctenar.svkkk.cz/clanky/2008-roc-60/12-2008/tema-mezinarodni-vyzkumy-ctenarske-gramotnosti-a-vysledky-zaku-v-cr-47-289.htm>>. ISSN 0011-2321.
- *Celé Česko čte dětem : čtíme dětem 20 minut denně, každý den* [online]. 2010 [cit. 2010-08-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.celeceskoctedetem.cz/>>.
- *Citarny.cz Dobré knihy* [online]. 2010 [cit. 2010-08-11]. O Projektu Čítárny.cz. Dostupný z WWW: <http://www.citarny.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=72&Itemid=3930>.
- ČÁPOVÁ, Mirka; HANÁČKOVÁ, Hana. 2010. Zpráva o Noci s Andersenem 2010. *Ikaros* [online]. 2010, roč. 14, č. 5 [cit. 11.08.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ikaros.cz/node/6148>>. ISSN 1212-5075.
- Čítárna U čerta s knihou (sdružení). 2010. *Čítárna U čerta s knihou Brno* [online]. Brno : Čítárna u čerta s knihou, [2010] [cit. 2010-07-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.citarnabrno.cz/>>.
- *Databáze přednášejících na besedách* [online]. 2008. [cit. 2010-08-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.besednik.cz/>> .
- GABAL, Ivan, VÁCLAVÍKOVÁ-HELŠUSOVÁ, Lenka. 2003. *Jak čtou české děti : analýza výsledků sociologického výzkumu* [online]. 2003 [cit. 2010-06-16]. Dostupný z WWW: <http://www.gac.cz/documents/nase_prace_vystupy/GAC_cten_jak_ctou_ceske_deti.pdf>.
- Heldova městská knihovna (Třebechovice pod Orebem, Česko). 2010. *Heldova městská knihovna Třebechovice pod Orebem* [online]. Třebechovice pod Orebem : Heldova městská knihovna v Třebechovicích pod Orebem, 2010 [cit. 2010-08-06]. Akce. Dostupný z WWW: <<http://hmk.webk.cz/pages/akce.html>>.
- HOMOLOVÁ, Kateřina. 2010. K tobě se vzdalují, dětský čtenáři. *Knihovnický zpravodaj Vysočina* [online]. 2010, roč. 10, č. 1. [cit. 2010-08-11]. Dostupný z WWW: <<http://kzv.kkvysociny.cz/Default.aspx?id=1187>>. ISSN 1213-8231.
- CHALOUPKA, Otakar. 1995a. *Rodina a počátky dětského čtenářství*. 1. vyd. Praha : Victoria publishing, 1995. 103 s. ISBN 80-85865-40-8.
- CHALOUPKA, Otakar. 1995b. *Škola a počátky dětského čtenářství*. 1. vyd. Praha : Victoria publishing, 1995. 101 s. ISBN 80-85865-41-6.
- CHALOUPKA, Otakar. 2002. *Takoví jsme my – čeští čtenáři*. Praha : Adonai, 2002. 154 s. ISBN 80-86500-53-5.
- CHALOUPKA, Otakar. 2009. Rozhodující podněty dětského čtenářství. *Čtenář : měsíčník pro knihovny* [online]. 2009, roč. 61, č. 6 [cit. 2010-08-11]. Dostupný z WWW: <<http://ctenar.svkkk.cz/clanky/2009-roc-61/06-2009/tema-rozhodujici-podnety-detskeho-ctenarstvi-59-417.htm>>. ISSN 0011-2321.

- Jihočeská vědecká knihovna (České Budějovice, Česko). 2009. *Knihovny v České republice* [online]. České Budějovice, 2010 [cit. 2010-08-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.knihovny.net/>>.
- Knihovna Jana Drdy (Příbram, Česko). 2006a. *Knihovna Jana Drdy Příbram* [online]. Příbram : Knihovna Jana Drdy v Příbrami, c2006 [cit. 2010-08-01]. Soutěž "Tady jsem doma" - 5.ročník. Dostupný z WWW: <<http://www.kjd.pb.cz/modules.php?name=News&file=article&sid=296>>.
- Knihovna Jana Drdy (Příbram, Česko). 2006b. *Knihovna Jana Drdy Příbram* [online]. Příbram : Knihovna Jana Drdy v Příbrami, c2006 [cit. 2010-08-11]. Výtvarná soutěž pro děti. Dostupný z WWW: <<http://www.kjd.pb.cz/modules.php?name=News&file=article&sid=367>>.
- Knihovna K.H. Máchy (Litoměřice, Česko). 2009. *Knihovna K.H. Máchy Litoměřice – Aktuality* [online]. Litoměřice : Knihovna K.H. Máchy v Litoměřicích, c2008-2009 [cit. 2010-08-11]. Aktuality. Dostupné z WWW: <<http://www.knihovnalitomerice.cz/aktuality>>.
- Knihovna Karla Dvořáčka (Vyškov, Česko). 2010. *Knihovna Karla Dvořáčka ve Vyškově* [online]. Vyškov : Knihovna Karla Dvořáčka ve Vyškově, [2010] [cit. 2010-07-10]. S kočárkem do knihovny aneb Kdo si hraje, nezlobí. Dostupný z WWW: <<http://www.kkdvyskov.cz/view.php?cisloclanku=2010040801>>.
- Knihovna manželů Tomanových (Rožmitál pod Třemšínem, Česko). 2009. *Tremsinsko.cz --> knihovna* [online]. Rožmitál pod Třemšínem : Městská knihovna v Rožmitále, 2009 [cit. 2010-07-10]. Co už jsme dělali... Dostupný z WWW: <http://knihovna.tremsinsko.cz/index.php?what=47_56&lng=cz#vanoce09>.
- Knihovna Petra Bezruče (Opava, Česko). 2009. *Knihovna Petra Bezruče v Opavě* [online]. Opava : Knihovna Petra Bezruče v Opavě, c2009 [cit. 2010-08-11]. Prázdninová soutěž na oddělení pro děti a mládež. Dostupný z WWW: <http://www.okpb.cz/web/index.php?set=detske~cze~false~0&doc=0148_11_06_2010_DET_prazdninova_soutez_na_oddeleni_pro_deti>.
- Knihovna U Mokřinky (Mokré, Rychnov nad Kněžnou, Česko). 2010. *Knihovna obce Mokré* [online]. Mokré : Knihovna u Mokřinky v Mokré, c2010 [cit. 2010-08-11]. Mokřký kalendář. Dostupný z WWW: <<http://www.obecmokre.cz/knihovna/>>.
- Knihovna Václava Čtvrťka (Jičín, Česko). 2009. *Hlavní stránka - Knihovna Václava Čtvrťka v Jičíně. Jičín* : Knihovna Václava Čtvrťka v Jičíně, c2009 [cit. 2010-07-14]. Princezna Pohádka - prázdniny 2010. Dostupný z WWW: <http://www.mujiicin.cz/vismo/zobraz_dok.asp?u=5954&id_org=5954&id_ktg=3432&p1=39079>.
- Knihovna Václava Štěcha (Slaný, Česko). 2010. *Knihovna Václava Štěcha ve Slaném* [online]. Slaný : Knihovna Václava Štěcha ve Slaném, c2007-2010 [cit. 2010-07-18]. Velká knihovnická jízda 2009-2010. Dostupný z WWW: <<http://www.knihovnaslany.cz/akce-knihovny/2009/09/velka-knihovnicka-jizda-2009/>>.
- KONESZOVÁ, Barbora. 2006. Faktory ovlivňující čtenářské dovednosti . *Knihovnický zpravodaj Vysočina* [online]. 2006, roč. 6, č. 2 [cit. 2010-08-08].

Dostupný z WWW:

<<http://kzv.kkvysociny.cz/archiv.aspx?id=780&idr=6&idci=15>>. ISSN 1213-8231.

- Krajská knihovna Vysočiny (Havlíčkův Brod, Česko). 2010. *Krajská knihovna Vysočiny* [online]. Havlíčkův Brod : Krajská knihovna Vysočiny, c2006-2010 [cit. 2010-08-11]. Archiv akcí. Dostupný z WWW: <http://www.kkvysociny.cz/modul_akce/zoubkovany_svet.aspx>.
- Krajská vědecká knihovna (Liberec, Česko). Dětská knihovna. 2007a. *Krajská vědecká knihovna Liberec* [online]. Liberec : Krajská vědecká knihovna Liberec, c2007 [cit. 2010-07-14]. Akce. Dostupný z WWW: <<http://www.kvkli.cz/cz/akce-v-knihovne/poctenicko-aneb-pojd-si-cist-a-hrat-do-knhovny-794.html>>.
- Krajská vědecká knihovna (Liberec, Česko). Dětská knihovna. 2007b. *Krajská vědecká knihovna Liberec* [online]. Liberec : Krajská vědecká knihovna Liberec, c2007 [cit. 2010-07-14]. Děti čtou nevidomým dětem. Dostupný z WWW: <<http://www.kvkli.cz/cz/sluzby/deti-ctou-nevidomym-detem-s10.html>>.
- KRAMPLOVÁ, Iveta; POTUŽNÍKOVÁ, Eva. 2005. *Jak (se) učí číst*. 1. vyd. Praha : Ústav pro informace ve vzdělávání, 2005. 95 s. ISBN 80-211-0486-4.
- MCELWEE, Grace. 2004. It's never too early. *Library and Information Update*. 2004, vol. 3, no. 11, s. 23-25. Dostupné také z WWW: <<http://www.schoollibraryjournal.com/article/CA225245.html>>. ISSN 1476-7171.
- Městská knihovna (Bohumín, Česko). 2010a. *Knihovna Bohumín - Nový Bohumín - Starý Bohumín - Záblatí - Skřečůň* - www.k3bohumin.cz [online]. Bohumín : Městská knihovna Bohumín, c2007-2010 [cit. 2010-7-14]. Čtení na polštářích. Dostupný z WWW: <<http://www.k3bohumin.cz/cz/369-cteni-na-polstarich.html>>.
- Městská knihovna (Břeclav, Česko). 2009a. *Městská knihovna Břeclav* [online]. Břeclav : Městská knihovna Břeclav, c2009 [cit. 2010-07-10]. Archiv akcí, fotogalerie. Dostupný z WWW: <<http://www.knihovna-bv.cz/index.php?path=fotogalerie/>>.
- Městská knihovna (Český Těšín, Česko). 2010b. *MěK Český Těšín* [online]. Český Těšín : Městská knihovna Český Těšín, [2010] [cit. 2010-07-14]. Červen 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.knihovna.ctesin.cz/?lang=c&id=672>>.
- Městská knihovna (Horažďovice, Česko). 2004a. *Městská knihovna Horažďovice* [online]. Horažďovice : Městská knihovna Horažďovice, c2004 [cit. 2010-08-10]. Historické putování. Dostupný z WWW: <http://www.knihovna.horazdovice.cz/akce/historicke_putovani_2010.php>.
- Městská knihovna (Horšovský Týn, Česko). 2009b. *Knihovna* [online]. Horšovský Týn : Knihovna Horšovský Týn, 2009 [cit. 2010-07-10]. Rok 2009. Dostupný z WWW: <<http://knihovna.htyn.cz/index.php?rok=2009&str=maminky>>.
- Městská knihovna (Hořice, Jičín, Česko). 2004b. *Městská knihovna* [online]. Hořice : Městská knihovna Hořice, c2004 [cit. 2010-08-10]. Aktuality. Dostupný

z WWW:

<<http://www.horice.org/knihovna/index.php?pages=news&id=1272367102>>.

- Městská knihovna (Hradec Králové, Česko). 2010c. *Libriškův dětský web – Vítám tě* [online]. Hradec Králové : Městská knihovna v Hradci Králové, 2010 [cit. 2010-08-06]. Co bylo. Dostupný z WWW: <<http://librisek.knihovnahk.cz/stranka/cobylo/>>.
- Městská knihovna (Hroznětín, Česko). 2010d. *Městská knihovna Hroznětín* [online]. Hroznětín : Městská knihovna Hroznětín, [2010] [cit. 2010-07-15]. Akce v roce 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.hroznetin.knihovna.info/?menu=1894>>.
- Městská knihovna (Jihlava, Česko). 2007a. *Úvod – Městská knihovna Jihlava* [online]. Jihlava : Městská knihovna v Jihlavě, c2007 [cit. 2010-08-01]. Archiv 2009. Dostupný z WWW: <<http://www.knihovna-ji.cz/50-aktualni-akce.html?zobrazdetail=1&idclankunovinka=886>>.
- Městská knihovna (Jihlava, Česko). 2007b. *Úvod – Městská knihovna Jihlava* [online]. Jihlava : Městská knihovna v Jihlavě, c2007 [cit. 2010-08-01]. Aktuální akce. Dostupný z WWW: <<http://www.knihovna-ji.cz/50-aktualni-akce.html?zobrazdetail=1&idclankunovinka=919>>.
- Městská knihovna (Jihlava, Česko). 2007c. *Úvod – Městská knihovna Jihlava* [online]. Jihlava : Městská knihovna v Jihlavě, c2007 [cit. 2010-08-01]. Archiv 2009. Dostupný z WWW: <<http://www.knihovna-ji.cz/50-aktualni-akce.html?zobrazdetail=1&idclankunovinka=756>>.
- Městská knihovna (Jirkov, Chomutov, Česko). 2006. *Městská knihovna Jirkov – Úvodní strana* [online]. Jirkov : Městská knihovna v Jirkově, c2006 [cit. 2010-08-10]. Přehled aktualit. Dostupný z WWW: <<http://www.knihovna-jirkov.cz/aktuality/spani-v-knihovne.html>>.
- Městská knihovna (Kladno, Česko). 2010e. *MěK Kladno – Aktuálně* [online]. Kladno : Městská knihovna v Kladně, 2010 [cit. 2010-08-11]. Vyhodnocení výtvarné soutěže Malujeme Exlibris 2009. Dostupný z WWW: <<http://www.mkkk.cz/cz/akce/?item=13>>.
- Městská knihovna (Klatovy, Česko). 2010f. *Městská knihovna Klatovy* [online]. Klatovy : Městská knihovna v Klatovech, [2010][cit. 2010-08-09]. Minulé akce. Dostupný z WWW: <<http://www.knih-kt.cz/akce.php?akce=M&rok=2009>>.
- Městská knihovna (Kostelec na Hané, Česko). 2010g. *Kostelec na Hané* [online]. Kostelec na Hané : Městská knihovna v Kostelci na Hané, 2010 [cit. 2010-07-10]. Akce. Dostupný z WWW: <<http://www.knihovnakostelecnahane.wz.cz/index.php?akce=akce>>.
- Městská knihovna (Králíky, Česko). 2010h. *Městská knihovna v Králíkách* [online]. Králíky : Městská knihovna Králíky, c 2010 [cit. 2010-07-14]. Čtenářský maraton. Dostupný z WWW: <http://kraliky.orlicko.cz/knihovna/index.php?option=com_content&view=article&id=52:tenasky-maraton&catid=61:uvodni&Itemid=1>.
- Městská knihovna (Kraslice, Česko). 2009c. *Městská knihovna Kraslice* [online]. Kraslice : Městská knihovna Kraslice, c2008-2009 [cit. 2010-08-09]. Akce. Dostupný z WWW: <<http://www.mk-kraslice.cz/akce.htm>>.

- Městská knihovna (Kuřim, Česko). 2009d. Knihovna kuřim – dětské oddělení [online]. Kuřim : Městská knihovna Kuřim, 2009 [cit. 2010-07-12]. Akce. Dostupný z WWW: <<http://knihovnakurim.wz.cz/index.php?akce=akce>>.
- Městská knihovna (Loket, Sokolov, Česko). 2010i. *Městská knihovna Loket* [online]. Loket : Městská knihovna Loket, 2010 [cit. 2010-07-14]. Program. Dostupný z WWW: <<http://mkloket.cz/program/?kdy=minule&sekce=mесicni-program>>.
- Městská knihovna (Modřice, Česko). 2010j. *Index* [online]. Modřice : Městská knihovna v Modřicích, c2010 [cit. 2010-08-01]. Cesta módy dějinami. Dostupný z WWW: <<http://www.volny.cz/mkmodrice/data/Dejinytedy.htm>>.
- Městská knihovna (Nová Paka, Česko). 2000. *Městská knihovna Nová Paka*. [online]. Nová Paka : Městská knihovna Nová Paka, c1999-2000 [cit. 2010-08-01]. Dětské oddělení. Dostupný z WWW: <<http://www.knihovna.munovapaka.cz/>>.
- Městská knihovna (Nové Hrady, České Budějovice Česko). 2009e. *Město Nové Hrady: Městská knihovna* [online]. Nové Hrady : Městská knihovna v Nových Hradech, 2009 [cit. 2010-08-10]. Noční čtení 2. Dostupný z WWW: <<http://www.novehrady.cz/nocni-cteni-2/d-2062/p1=1717>>.
- Městská knihovna (Olomouc, Česko). 2010k. *Knihovna města Olomouce* [online]. Olomouc : Knihovna města Olomouce, c2009-2010 [cit. 2010-08-10]. Akce. Dostupný z WWW: <<http://www.kmol.cz/akce/142-manga-beseda-s-janem-horgosem/>>.
- Městská knihovna (Písek, Česko). 2010l. *Vítejte na webu Městské knihovny Písek* [online]. Písek : Městská knihovna Písek, c2010 [cit. 2010-08-05]. Zahajujeme projekt pro děti zaměřený na porozumění a práci s textem. Dostupný z WWW: <http://www.knih-pi.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=207:aktuality-projektrodeti&catid=81:aktuality-aktuality&Itemid=66>.
- Městská knihovna (Plzeň, Česko). 2010m. *Knihovna města Plzně: domovská stránka, aktuality* [online]. Plzeň : Knihovna města Plzně, c2010 [cit. 2010-07-14]. O knihovně. Dostupný z WWW: <<http://www.kmp.plzen-city.cz/oknihovne.php>>.
- Městská knihovna (Praha, Česko). 2009f. *Městská knihovna v Praze* [online]. Praha : Městská knihovna v Praze, c2009 [cit. 2010-07-10]. MaTaDe? Dostupný z WWW: <<http://www.mlp.cz/matade.htm>>.
- Městská knihovna (Prachatice, Česko). 2007d. *Městská knihovna Prachatice* [online]. Prachatice : Městská knihovna Prachatice, c2007 [cit. 2010-07-10]. Akce a informace 2009. Dostupný z WWW: <http://www.knih-pt.cz/index.html?p=archiv_rok&Y=2009>.
- Městská knihovna (Přerov, Česko). 2010n. *Městská knihovna v Přerově, příspěvková organizace - Hlavní stránka* [online]. Přerov : Městská knihovna v Přerově, c2010 [cit. 2010-08-11]. Pohádka pro každou dobu. Dostupný z WWW: <http://www.knihovnaprerov.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=1233&Itemid=2>.

- Městská knihovna (Rosice, Brno-venkov, Česko). 2010o. *Městská knihovna Rosice – Aktuality* [online]. Rosice : Městská knihovna Rosice, [2010][cit. 2010-07-18]. Aktuality. Dostupný z WWW: <<http://knihovna.rosice.cz/www/page.php>>.
- Městská knihovna (Rychnov u Jablonce nad Nisou, Česko). 2010p. *Městská knihovna Rychnov u Jablonce nad Nisou* [online]. Rychnov u Jablonce nad Nisou : Městská knihovna Rychnov u Jablonce nad Nisou, [2010] [cit. 2010-07-10]. Prázdninové hry a soutěže v knihovně. Dostupný z WWW: <<http://knihovna.rychnovjbc.cz/clanek.php?clid=2920>>.
- Městská knihovna (Sedlčany, Česko). 2010q. *Městská knihovna v Sedlčanech Vás vítá* [online]. Sedlčany : Městská knihovna v Sedlčanech, 2010 [cit. 2010-07-14]. Archiv akcí. Dostupný z WWW: <<http://www.knihovna-se.cz/>>.
- Městská knihovna (Skuteč, Česko). 2010r. *Městská knihovna Skuteč* [online]. Skuteč : Městská knihovna Skuteč, c 2006-2010 [cit. 2010-08-01]. Archiv. Dostupný z WWW: <<http://www.knihovna-skutec.cz/archiv.php?page=2>>.
- Městská knihovna (Slavičín, Česko). 2010s. *Městská knihovna – Slavičín* [online]. Slavičín : Městská knihovna Slavičín, c2000-2010 [cit. 2010-07-15]. Superčtenář! - dětská soutěž. Dostupný z WWW: <<http://www.mesto-slavicin.cz/redakce/index.php?clanek=33254&xuser=342010838325472186&lanG=cs&slozka=26484&preview=yes&portal=1075>>.
- Městská knihovna (Staré Město, Česko). 2007e. *Městská knihovna a informační centrum Staré Město* [online]. Staré Město : Městská knihovna Staré Město, c2007 [cit. 2010-08-11]. Pojd'te s námi do pohádky. Dostupný z WWW: <<http://www.stminfo.uh.cz/index.php?session=0&action=read&click=open&article=1259653251>>.
- Městská knihovna (Studénka, Česko). 2010t. *Půjčovni doba, služby* [online]. Studénka: Městská knihovna Studénka, [2010][cit. 2010-08-01]. Literární soutěž "Vlak a já". Dostupný z WWW: <<http://www.meksstudenka.cz/knihovny/literarni-soutez-vlak-a-ja.html>>.
- Městská knihovna (Svoboda nad Úpou, Česko). 2009g. *Městská knihovna* [online]. Svoboda nad Úpou : Městská knihovna ve Svobodě nad Úpou, c 2009 [cit. 2010-07-15]. Literární klub Knihomol. Dostupný z WWW: <<http://www.musvoboda.cz/organizacnislozky/238-literarni-klub-knihomol>>.
- Městská knihovna (Šumperk, Česko). 2010u. *Městská knihovna Šumperk – Oddělení pro mládež* [online]. Šumperk : Městská knihovna Šumperk, [2010][cit. 2010-08-01]. Pohádková vlastivěda. Dostupný z WWW: <<http://www.knihovnaspk.cz/detske/index.phtml?action=pohvl>>.
- Městská knihovna (Třinec, Česko). 2008a. *Městská knihovna Třinec* [online]. Třinec : Městská knihovna Třinec, c2005-2008 [cit. 2010-08-10]. Ohlédnutí za pohádkovým lesem 2010. Dostupný z WWW: <http://www.knih-trinec.cz/?id=novinky/detske/poh_les10_after>.
- Městská knihovna (Vodňany, Česko). 2010v. *Městská knihovna Vodňany* [online]. Vodňany : Městská knihovna Vodňany, c2008-2010 [cit. 2010-08-01]. Kalendář akcí. Dostupný z WWW: <http://www.knihovna-vodnany.info/probehle-akce?m=&s=&&zaz=10&c_listu=2>.

- Městská knihovna (Volary, Česko). 2010w. *Městská knihovna Volary* [online]. Volary : Městská knihovna Volary, [2010][cit. 2010-08-11]. Dostupný z WWW: <<http://knihovnavolary.wgz.cz/>>.
- Městská knihovna (Znojmo, Česko). 2010x. *Městská knihovna Znojmo – Domů* [online]. Znojmo : Městská knihovna Znojmo, c2010 [cit. 2010-07-18]. Literární a výtvarná galerie. Dostupný z WWW: <<http://www.knihovnazn.cz/content/blogcategory/29/147/>>.
- Městská knihovna (Žacléř, Česko). 2010y. *Městská knihovna Žacléř* [online]. Žacléř : Městská knihovna Žacléř, c1996-2010 [cit. 2010-07-18]. Velká literární soutěž pro děti a dospělé. Dostupný z WWW: <http://knihovna.zacler.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=119:velka-literarni-soutz-pro-dti-a-dospeli&catid=34:aktuality&Itemid=58>.
- Městská knihovna (Žatec, Louny, Česko). 2010z. *Městská knihovna Žatec – nám* [online]. Žatec : Městská knihovna Žatec, 2010 [cit. 2010-08-11]. Aktuality. Dostupný z WWW: <<http://www.mekzatec.cz/aktuality.php>>.
- Městská knihovna (Ždírec nad Doubravou, Česko). 2009h. *Ždírec nad Doubravou – Městská knihovna*. Ždírec nad Doubravou : Městská knihovna Ždírec nad Doubravou, c2001-2009 [cit. 2010-7-14]. Zábavné čtení pro děti. Dostupný z WWW: <<http://www.zdirec.cz/cz/art.php3?id=1711>>.
- Městská knihovna Slavoj (Dvůr Králové nad Labem, Česko). 2008b. *Vývěska – Městská knihovna Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem* [online]. Dvůr Králové nad Labem : Městská knihovna ve Dvoře Králové, 2008 [cit. 2010-08-10]. Návraty do minulosti. Dostupný z WWW: <<http://www.slavoj.cz/navraty-do-minulosti.html?code=catreport&idcat=74&detail=561>>.
- Městská knihovna Slavoj (Dvůr Králové nad Labem, Česko). 2008c. *Vývěska – Městská knihovna Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem* [online]. Dvůr Králové nad Labem : Městská knihovna ve Dvoře Králové, 2008 [cit. 2010-08-10]. Noc s Astrid Lindgrenovou. Dostupný z WWW: <<http://www.slavoj.cz/noc-s-astrid-lindgrenovou.html?code=catreport&idcat=74&detail=430>>.
- Místní knihovna (Běloutín, Česko). 2010. *Knihovny v Běloutíně a okolí* [online]. Běloutín : Místní knihovna Běloutín, c1998-2010 [cit. 2010-08-01]. Dostupný z WWW: <<http://belotin.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=105744>>.
- Místní knihovna (Černilov, Česko). 2009. *Aktuálně z knihovny* [online]. Černilov, Místní knihovna Černilov, c 2009 [cit. 2010-08-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.cernilov.eu/index.php/knihovna>>.
- Místní lidová knihovna (Kostomlaty pod Milešovkou, Česko). 2010a. *Knihovna Kostomlaty pod Milešovkou – Úvod* [online]. Kostomlaty pod Milešovkou : Místní lidová knihovna v Kostomlatech pod Milešovkou, [2010][cit. 2010-08-07]. Projektové odpoledne v knihovně. Dostupný z WWW: <<http://www.knihovnakostomlaty.cz/index%28of%29.php?sect=akce&opt=1&ID=135>>.
- Místní lidová knihovna (Kostomlaty pod Milešovkou, Česko). 2010b. *Knihovna Kostomlaty pod Milešovkou – Úvod* [online]. Kostomlaty pod Milešovkou : Místní lidová knihovna v Kostomlatech pod Milešovkou, [2010][cit. 2010-08-07]. Úterý plné besed. Dostupný z WWW:

<<http://www.knihovnakostomlaty.cz/index%28of%29.php?sect=akce&opt=1&ID=102>>.

- Místní lidová knihovna (Kostomlaty pod Milešovkou, Česko). 2010c. *Knihovna Kostomlaty pod Milešovkou – Úvod* [online]. Kostomlaty pod Milešovkou : Místní lidová knihovna v Kostomlatech pod Milešovkou, [2010][cit. 2010-08-07]. Akce. Dostupný z WWW: <<http://www.knihovnakostomlaty.cz/index%28of%29.php?sect=akce>>.
- Místní lidová knihovna (Střelské Hoštice, Česko). 2009. *Místní lidová knihovna Střelské Hoštice* [online]. Střelské Hoštice : Místní lidová knihovna Střelské Hoštice, c2005-2009 [cit. 2010-08-10]. Pootavské putování aneb Pojd'te s námi za pohádkou. Dostupný z WWW: <<http://www.knihovnastrelskehostice.estranky.cz/stranka/pootavske-putovani-aneb-pojdte-s-nami-za-pohadkou>>.
- *Národní knihovna České republiky : výroční zpráva 2009*. 2010. 1. vyd. Praha : Národní knihovna ČR, 2010. ISSN 1211-8699. Dostupný z WWW: <<http://www.nkp.cz/en/files/vz2009.pdf>>.
- Národní pedagogická knihovna Komenského (Praha, Česko). 2009. NKPP – Národní pedagogická knihovna Komenského [online]. Praha : Národní pedagogická knihovna Komenského, c2005-2009 [cit. 2010-08-11]. Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka. Dostupný z WWW: <http://www.npkk.cz/npkk/kniha_prvnacek_09.php>.
- Obecní knihovna (Budislav, Svitavy, Česko). 2009a. *Obecní knihovna Budislav* [online]. Budislav : Obecní knihovna Budislav, c2005-2009 [cit. 2010-07-18]. Akce. Dostupný z WWW: <<http://www.budislavknihovna.estranky.cz/stranka/akce>>.
- Obecní knihovna (Královské Poříčí, Česko). 2010a. *Knihovna – Královské Poříčí* [online]. Královské Poříčí : Knihovna Královské Poříčí, [2010][cit. 2010-08-10]. Hry bez hranic, aneb Knihovnice dětem ve Františkových Lázních. Dostupný z WWW: <<http://www.kralovskeporici.cz/view.php?navezclanku=hry-bez-hranic-aneb-knihovnice-detem-ve-frantiskovych-laznich&cislocclanku=2010060001>>.
- Obecní knihovna (Obědovice, Česko). 2010b. *Obecní knihovna Obědovice* [online]. Obědovice : Obecní knihovna v Obědovicích, [2010] [cit. 2010-08-11]. Aktuality. Dostupný z WWW: <<http://knihovna.obedovice.cz/>>.
- Obecní knihovna (Sudoměřice u Bechyně, Česko). 2010c. *Knihovna Sudoměřice* [online]. Sudoměřice u Bechyně : Obecní knihovna Sudoměřice u Bechyně, [2010][cit. 2010-07-15]. Soutěže a kvízy. Dostupný z WWW: <<http://www.oksudomerice.wz.cz/Souteze/Krtek.html>>.
- Obecní knihovna (Štěpánkovice, Česko). 2010d. *Obecní knihovna Štěpánkovice* [online]. Štěpánkovice : Obecní knihovna Štěpánkovice, c2010 [cit. 2010-7-14]. Akce 2009. Dostupný z WWW: <<http://knihovna.stepankovice.cz/index.php?obsah=archiv-akci/akce-2009>>.
- Obecní knihovna (Vřesina, Česko). 2009b. *Obecní knihovna Vřesina* [online]. Vřesina : Obecní knihovna Vřesina, c2005-2009 [cit. 2010-07-10]. Spolupráce se

školkou. Dostupný z WWW: <<http://www.knihovna-vresina.estranky.cz/stranka/aktivita>>.

- PÁLENÍKOVÁ, Radka. 2005. Kde čte ten... *Knihovnický zpravodaj Vysočina* [online]. 2005, roč. 5, č. 2. [cit. 2010-08-11]. Dostupný z WWW: <<http://kzv.kkvysociny.cz/archiv.aspx?id=170&key>>. ISSN 1213-8231.
- PÍŠA, Vladimír. 2005. Deset pověr o čtení a psaní. *Knihovnický zpravodaj Vysočina* [online]. 2005, roč. 5, č. 3. [cit. 2010-08-11]. Dostupný z WWW: <<http://kzv.kkvysociny.cz/archiv.aspx?id=173&key=%C4%8Dten%C3%A1%C5%99stv%C3%AD>>. ISSN 1213-8231.
- Regionální knihovna (Karviná, Česko). 2010a. *Regionální knihovna Karviná* [online]. Karviná : Regionální knihovna Karviná, c2010 [cit. 2010-07-14]. Karvinské fotbalové hvězdy čtou dětem. Dostupný z WWW: <<http://www.rkka.cz/index.php/aktuality/archiv-aktualit/299-qkarvinske-fotbalove-hvzdy-tou-dtemq.html>>.
- Regionální knihovna (Karviná, Česko). 2010b. *Regionální knihovna Karviná* [online]. Karviná : Regionální knihovna Karviná, c2010 [cit. 2010-07-14]. Já jsem malý Karviňáček. Dostupný z WWW: <<http://www.rkka.cz/index.php/aktuality/archiv-aktualit/286-ja-jsem-maly-karviaek.html>>.
- Regionální knihovna (Karviná, Česko). 2010c. *Regionální knihovna Karviná* [online]. Karviná : Regionální knihovna Karviná, c2010 [cit. 2010-07-14]. Zoubkování s velrybou Stoličkou. Dostupný z WWW: <<http://www.rkka.cz/index.php/aktuality/archiv-aktualit/264-zoubkovani-s-velrybou-stolikou.html>>.
- *Rosteme s knihou* [online]. c2007 [cit. 2010-08-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.rostemesknihou.cz/index.php>>.
- ROZEHNALOVÁ, Blanka. 2006. Potřebují naši žáci knihu? *Knihovnický zpravodaj Vysočina* [online]. 2006, roč. 6, č. 1. [cit. 2010-08-11]. Dostupný z WWW: <<http://kzv.kkvysociny.cz/archiv.aspx?id=662&key=%C4%8Dten%C3%A1%C5%99stv%C3%AD>>. ISSN 1213-8231.
- SEDLÁČKOVÁ, Eva. 2004. Poprvé do školy – poprvé do knihovny : v Knihovně Jiřího Mahena. *U nás : Knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje*. 2004, roč. 14, č. 1 [cit. 2010-08-01]. Dostupný také z WWW: <http://unas.svkhk.cz/pdf_archiv/0262.pdf>. ISSN 0862-9366.
- STAŇKOVÁ, Blanka. 2004. Jak přivést děti ke čtenářství. In *Čtením ke vzdělání*. Vydání 1. Praha : Svoboda Servis, 2004. s. 51-53. ISBN 80-86320-36-7.
- SUCHORADSKÝ, Oldřich. 2003. *Čtenářství versus Počítače a Internet* [online]. 2003 [cit. 2010-08-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.rodina.cz/scripts/detail.asp?id=2952>>.
- Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky. 2010a. *SKIP, aktuality* [online]. Praha : SKIP, [2010] [cit. 2010-08-11]. Den pro dětskou knihu. Dostupný z WWW: <<http://skip.nkp.cz/akcDen07.htm>>.

- Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky. 2010b. *SKIP, aktuality* [online]. Praha : SKIP, [2010] [cit. 2010-08-11]. Kde končí svět. Dostupný z WWW: <<http://skip.nkp.cz/akcSvet2010.htm>>.
- Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky. 2010c. *Kamarádka knihovna* [online]. [2010] [cit. 2010-08-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.kamaradk knihovna.cz/>>.
- ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk. 2005. Děti jsou stejné, doba je jiná. *Knihovnický zpravodaj Vysočina* [online]. 2005, roč. 5, č. 2. [cit. 2010-08-11]. Dostupný z WWW: <<http://kzv.kkvysociny.cz/archiv.aspx?id=167&key>>. ISSN 1213-8231.
- THOMAS, James. 2008. Wonderful "Ones" : the key to successful storytimes for one-year-olds. *Children & Libraries*. 2008, vol. 6, no. 1, s. 23-27. Dostupný také z WWW: <<http://toddlricon.pbworks.com/f/article.pdf>>. ISSN 1542-9806.
- TRÁVNÍČEK, Jiří. 2008. *Čteme : obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize*. Vyd. 1. Brno : Host, 2008. 207 s. ISBN 978-80-7294-270-1.
- Týden čtení : čtení seniorů dětem. 2009. *Drobečky z knihovny*. 2009, číslo 4, s. 3. Dostupný také z WWW: <<http://www.kdk.cz/mk/archiv/noviny/2009/4-rijen.pdf>>.
- VÁŠOVÁ, Lidmila. 1995. *Úvod do bibliopedagogiky*. Praha: ISV, 1995. 189 s. ISBN 80-85866-07-2.
- VÁŠOVÁ, Lidmila. 2003. Mámo, pojď mi číst! *Knihovnický zpravodaj Vysočina* [online]. 2003, roč. 3, č. 1. [cit. 2010-08-11]. Dostupný z WWW: <<http://kzv.kkvysociny.cz/archiv.aspx?id=546&key=%C4%8Dten%C3%A1%C5%99stv%C3%AD>>. ISSN 1213-8231.
- Veletrh dětské knihy (Liberec, Česko). 2008. *Veletrh Dětské knihy v Liberci 2009* [online]. Liberec, c2003-2008 [cit. 2010-08-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.veletrhdetskeknihy.cz/>>.
- VONDRÁKOVÁ, Šárka. 2010. *Vliv knihoven na dětské čtenářství (výsledky průzkumu)* [online]. 2010 [cit. 2010-08-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/vliv-knihoven-na-detske-ctenarstvi/>>.
- WILDOVÁ, Radka. Rozvoj čtenářství na počátku školní docházky. In *Čtením ke vzdělání*. Vydání 1. Praha : Svoboda Servis, 2004. s. 38-42. ISBN 80-86320-36-7.
- Základní knihovna (Nová Role, Česko). 2010. *Základní knihovna v Nové Roli* [online]. Nová Role : Základní knihovna Nová Role, c 2010 [cit. 2010-07-15]. Kamarádi moudrosti. Dostupný z WWW: <<http://knihovna.novarole.cz/?nav=articles&ID=21>>.

Příloha 2 – Dotazník z webové stránky www.vyplnto.cz

[povinná otázka]

1. Jsi

holka
 kluk

[povinná otázka]

2. Kolik je ti let?

(číslo)

[povinná otázka]

3. Jak často chodíš do knihovny?

1-2 týdně
 1-2 za měsíc
 1-2 za rok
 Byl/a jsem tam jen jednou
 Nikdy jsem tam nebyl/a

[povinná otázka]

4. Proč nechodíš do knihovny?

Neraď/a čtu
 Nemám čas
 Knihy co potřebuji mám doma
 Nelíbí se mi knihovna
 Jiná odpověď:

[povinná otázka]

5. Proč chodíš do knihovny? (je možné zaškrtnout více odpovědí)

Půjčovat si knihy
 Na speciální akce knihoven
 Na internet
 Číst si
 Hrát hry
 Vlastní odpověď:

[povinná otázka]

6. Kdo tě do knihovny poprvé dovedl?

Rodiče nebo sourozenci
 Kamarádi
 Škola
 Přišel/a jsem sám/sama
 Nepamatuji se

[povinná otázka]

7. Četli nebo čtou ti doma rodiče?

Ano pravidelně
 Ano občas
 Ne nikdy

[povinná otázka]

8. Chodíš na speciální akce pořádané knihovnou? (např.: malování, společné čtení, Noc s Andersenem, pasování na čtenáře atd.)

Ano
 Ne

[povinná otázka]

9. Jaké akce jsi v poslední době navštívil/a a jak se ti to líbilo?

[nepovinná otázka]

10. Jaké akce bys chtěl/a, aby knihovnici nebo knihovnice uspořádali?

Odeslat dotazník

